

Kifőgástan ifjú arczszint
On csak a Kiehlhauser H.-féle
GLYCERIN-CRÈME
Párisi hölgypanopli
és az elismert jószág szappanok használatát által ér el.
Raktár: Török József gyógyszer. Budapest.
Azonkívül kapható minden gyógyszerárban, drogusárban és illatszerekkereskedésben.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypanopli:
La VELOUTINE 7985
Külföldi Részlet
BISMUTTAL VEGETATÍV
CH. FAY, ILLATZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Párisi hajápolási szerek!

- Viola hajfajlatító-tej. Teljesen ártalmatlan, kifűző hatású. 1 üveg ára 1 korona.
- Viola hajszesz. A haját legkevésbé sem szárítja ki, mert is ennek alkalmazásánál a haj öröknyugtól nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona.
- Viola Tanno-chinin-pomádé. A haj ágó-gáó kúrtó hatású gyógyszer. 1 tégelynek ára 1 korona.
- Viola antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér.
- Viola antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható

GEML-féle gyógyszerárban az Arany keresztben.
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

Vérgyógyászat.
Uj gyógymód!
Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend!
Még a legulyosabb régi betegségek is meggyógyíthatók.
dr. KOVÁCS J.
egyet. orvost. hámpata rendelő intézetében.
Budapest, V. Váci-körút 18,
sz. általa feltalált új gyógymód által.
A hámpata-, vérgyógyászat fölmutulhatatlan gyógyhatásának bizonyult asztma, szív- és gyomor-bántalmaknál, sápkórászt, kővesény és hólyag-bántalmaknál, súlyos ideg-bajok (migrén, álmatlanság, szédülés, hysteria és neurasthenia), makacs vér- és bőrbántalmaknál.
Egyellen és legbiztosabb védelem: szélhűdés, kesz-dőd vakág és elmeszar ellen. Díjazott leve-
lekre válaszol meghívásra betegét látogat (vidéken is.)
Rendelés: 9-1 és 3-7 óra között naponta.
Kívánatra különrendelés.

Euthalin nélkül ninesen női szépség!
Bekövésére és lemosására egy percznyi idő elegendő, hogy a leppompásabb, addig el nem ért, hófehér arczszint elő-
varazsoltassék. Euthalin báronygyu-
hárá teszi a bőrt és eltávolítja az arcz-
nak minden tisztátalanságát. Az orozárak
gyógyász-egyet. vegyészeti labora-
toriuma által kiállított bizonyítvány
szelint teljesen ártalmatlan. Kapható
gyógyszerárban, drogusárban vagy
illatszerekkereskedésben.
Ára kor. 1.60. — Főraktár Magyar-
ország részére: Török Sándor
gyógyszerárban, Budapest, VI. Andrássy-út 29. szám.

Technikum Altenburg S./A.
Gépészet, elektrotechnika és chemia számára.
Tanműhely.
Műsor díjmentes. Kormánybiztos.

KÖHÖGÉS REKEDSÉG ÉS HURUT ELLEN A LEGJOBB A RÉTHY FÉLE A RÉTHY FÉLE PEMETEFÜZÜKORKA
Ara 30 kr. 5 csomag bérmentve 1.50.
RÉTHY BELA gyógyszer. B.-Csaba.
MINDENÜTT KAPHATÓ
Kérjünk csak Réthy-féle!

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb és leg-biztosabb a
Margit-Crème,
mely vegyítésa, színtelen és teljesen ártalmatlan. Törvényesen védve. Ezen világhírű arcz-
kenés pár nap alatt elavult szelét, mélyfoltot, pat-
tanást, bőrakat (Mitesser) és minden más bőrbaját.
Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az
arcot fehérré, simává és üdűvé varazsolja.
Ára: nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit
hölgypanopli 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill.,
Margit foppép 1 kor., Margit arczvíz 1 kor.
Postán utárvéllel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Arad.
Kapható minden gyógyszerárban.
Sem higanyt, sem ólmot, sem más ártalmas anya-
got nem tartalmaz. 8290

Miért vannak még emberek, kik a Kathreiner-féle Kneipp maláta kávé még nem használják, noha ez egy izletes és egészséges kávé?
Mert nem tudja még mindenki, hogy mily nagy előnyökkel bír a Kathreiner kávé, amely a kávénövény egy kivonata által a bakkávé ízt és zamátját nyeri. Ő ezáltal felmutulhatatlan mó-
don magában egyesíti a honi maláta készítmény értékes egész-
ségi tulajdonságait a bakkávé kedvelt ízingerővel. A Kathreiner Kneipp maláta kávé nagyobb-
részt mint pótkávé szolgál a bakkávéhoz, azonban tisztán él-
vezve is kitűnően ízlik. Min-
denütt kapható, de nyitva soha
sem lesz árusítva, s csakis az
ismert eredeti csomagokban va-
lódi, a melyek Kneipp páter
arczképét viselik és a nevet:
»Kathreiner«.

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor
Baromgyótan-ótréni szer lovak, szarvas-marhák és juhoknak. 8171
40 év óta a legtöbb állatállomány használatában, étvágy-hiánynál, rossz emésztésnél, telenségnél a tej javítására és a tejered-
mény szaporítására. Ára 1/2 doboz 70 kr., 1/2 doboz 35 kr.
Valódi csak a fenti védjegyvel. Főraktár Magyarország részére: Török
József gyógyszerárban Budapest, Király-utca 12. szám.
Franz Joh. Kwizda cs. és kir. oestr.-magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszerárban Korneuburg, Bécs mellett.

CACAO
SIGCHARD

Olesó kerítések!!!
HAIDEKKER SÁNDOR
sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára
Budapesten, VIII. kerület, Üllői-út 48. szám.
Gyárt és szállít: gép- és kézi-sodronyfonatokat, tuskés sodronyt, pántszalagt; erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők stb. bekerítésére olesó árak mel-
lett. Nyaraló-, park- és erkélyrácsokat, valamint csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat vaskereset
sodronyfonat és kovacsolt vasból; ugyszintén díszes virággy- és gyepekörítéseket és favédő-kosarakat.
Továbbá föld- és kavicsrostákat; szőlőbogyó-rostákat; magtároló-rostályokat; ökö-száj-
kosarakat; szikrafogókat; gabonaválasztó-hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodrony-
köpenyvel való illátását. Rostaszöveteket és fonatokat szelelőrostákba.
Árjegyzékek és költségvetések ingyen. — Jutányos és pontos kiszolgálás.



VASÁRNAPI UJSÁG

10. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁRCZIUS 11. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt 1 évre 24 korona, 6 hónapra 12 * 1 évre 16 korona, 6 hónapra 8 * POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) 1 évre 10 korona, 6 hónapra 5 *

XIII. LEO PÁPÁRÓL.
KILENCZVENEDIK születése napja alkalmával fokozott mértékben fordult a figyelem a vatikáni aggastyán felé, a kit az ég kegyelme nemesek a katolikus egyház fejévé emelt, hanem egyúttal megáldotta oly magas életkorral is, és e magas életkorban oly friss szellemi erővel, a melyben csak nagy ritkán van része halandónak. Sokat foglalkozott a világ ez alkalomból a pápa személyével, nyilvános működése főbb mozzanataival; a miről azonban ritkán hallani részletesebb tudósítást, az az ő mindennapi élete. Erről mondunk el a követ-kezőkben néhány jellemzetesebb vonást, Marion Crawfordnak, az ismert angol regényírónőnek egy cikke alapján, mely számos érdekes rész-letének adatait a pápai udvarhoz közel álló körökből merítette. Bemutatunk egyúttal néhány képet is a pápa egyik — azóta meghalt — angol származású kamarásának fényképfelvételei alap-
ján. Mikor a képeket fölvette, — mint halála előtt maga beszélte, — a pápa szobáról-szobára vonult előtte, hogy helyet csináljon a fényké-pező gépnek. Ezek az első fényképi felvételek e helyekről s csak kevés számú másolatot készi-
tettek róluk, a lemezeket pedig biztos helyen őrzik.

brüsszeli nunciust ábrázolja. Családi vonás az a rendkívül tiszta, sápadt arcbőr is, mely a pápa arczát olyanná teszi, mint az alabastrom. Ennek köszönheti ritka egészségét s magas korát is. Serdült korában nagyon szeretett gyalogolni, hegyet mászni. Nagyon jellemző a pápa hangja és beszéd-módja. Nem mély és nem is nagyon erős, de rendkívül tiszta; csengő és határozott a hangja s így messzire elhallatszik. Ha beszél, fénylő szemé megosillan s hozzá feltűnően



XIII. LEO PÁPA.



XIII. LEO PÁPA BRÜSSZELI NUNCIUS KORÁBAN (1844).

hosszu karjával, vékony, áttetsző kezével egy mozdulatot tesz: egyszerre páratlan erővel ragadja meg a hallgató figyelmét. Ha hosszabban beszél, nagy ékesszólást fejt ki s a diktátorok határozottsága nyilatkozik szavaiban. Latinul, olaszul, franciául tiszta kiejtéssel beszél; latin és olasz beszédében Cicero tanítványát ismerjük fel a mondatok finom alkatáról, a szóképzés gondos megválogatásáról. Nagy szóbősége van; sokkal több szót használ, mint a legtöbb ember.

Testtartása egyenes, léptei, ha jól érzi magát fürgék. *«Il Papa corre sempre (a pápa mindig fut)»* — mondogatják a testőrök és cselédek, a mint szobájában járnak hallják. Nagy életkora mellett is elég jó az egészsége, s csak így érthető, hogy még nemrégiben is ki tudott állani egy orvosi műttétet.

Életmódja ma is olyan, mint mikor még Perugiában volt mint bibornok. Korán kel. Komoronykja, az öreg Pio Centra, reggel hat órákor már többnyire fönn találja. Keveset szokott aludni, alig többet 4—5 óránál, de ebéd után is szunnyad egy kicsit. Mondják, hogy nem egyszer találták hajnalban íróasztala mellett, valami megkezdett munkája fölött alva. Reggel gyakran mond misét a lakosztályához tartozó kis kápolnában. Ünnepen és vasárnap egy másik kápolnában miséznek, a mely szintén kicsiny, de ha a szomszéd terembe vezető ajtót kitárják, sokan vehetnek részt a szertartásban. Az ilyen részvételre adott engedély kitüntetés számba megy; rendszerint csak előkelő külföldiek szokták megkapni. Misézés után rögtön egy másik misét hallgat, melyet a szolgálattelvő káplánok valamelyike mond. E káplánok ügyelnek a kápolna oltárára s minisztrálnak a pápa miséinél. Olykor megtörténik, hogy a pápa maga osztja ki a jelenlévőknek az urvasorát, a mi a legnagyobb kitüntetés közé tartozik.

Mise után kecsketejvel készített kávét reggeliz. Saját kecsketejészete van e czélra a Vatikán tágas kertjeiben. E szokását nyilván a kecsketejészettől Carpinetóból hozta magával. Reggeli után tíz óra tájban szokta fogadni Rampolla bibornokot, az államtitkárát, vagy ha ez diplomáciai fogadásokkal van elfoglalva, helyettesét, Monsignor Rinaldinit. Fogadja néha Mario Mocenni bibornokot, a vatikáni paloták felügyelőjét is, ha ennek jelenlétére valója van, valamint minden hónap első és harmadik péntekén Monsignor della Volpet, a «maggiordomo»-t (palotagy), valamint szükség esetén a többi bibornokokat s a pápai udvar tiszt-

viselőit. A délelőtti folyamán fogadja még a jelentkező külföldi főpapokat, működésük helyére induló, vagy onnan visszatérő követeket, a pápasághoz hű római arisztokrácia tagjait, nem különben a külföldi előkelőségeket. Közben tíz órákor egy csésze levest eszik. Délben két órákor, néha kissé korábban ebédel. Kétféle étvágya van, de az étkezésben nagyon mértékletes. Doktor Lapponi, az udvari orvos, azt szokta mondogatni, hogy ő többet eszik meg egy ebéd, mint a pápa egy hét alatt.

Ha csak nem beteg, mindennap fogad valakit magánkihallgatáson, előkelőbb egyházi vagy világi személyiségeket. Ha szép az idő, sétál, vagy kocsi-kázik a kertben. Széken viszik ki a sedariusok (székfordók) a kert kapujáig, vagy ha az V. Pálról elnevezett kis ajtón megy ki, ott várja a kocsit, melybe valamelyik kamarásával ül. A kocsit a kocsis mellett egy-egy nemes gárdista lovolag, az ötven nemes ifjából álló gárda valamelyik tagja. Hintója egyszerű, de előkelő, rajta

van a családi czimer az ajtaján. Nyáron rendszeren nyitott hintóban kocsi-kázik. Többször körülhajtat a kert széke útján s ha ki akar szállani, a testőrök egyike leszáll lováról, megnyitni az ajtót. Szeret kertjével is foglalkozkodni, változtatásokat rendel el, s irányítja a munkát. Sokszor elbeszélget a pápai épületek építésével útjairól s megkívánja, hogy rendeletei lehetőleg gyorsan teljesüljenek. Nem csoda, hogy némely dolgokban a változatos- ságot keresi, hiszen mióta pápa, nem hagyta el a Vatikán területét.

1893-ban kezdett abban az új pavillonban tartózkodni, melyet saját kívánságai figyelembe vételével, tiszta XV. századi renaissance stílusban épített Vespignani, az udvari építész. A Torioneval, azzal a régi kerek toronnyal szemben van az az építmény, mely még 845-ben épült, Szent Leo pápa idejében. 1894-ben XIII. Leo még jobban kibővítette itteni lakosztályait, a megváltozó egy új épületet csatolva s a kettőt loggiákkal kötve össze. E helyen volt azelőtt a pápai csendőrcsapat lakása, a kik éjjel-nappal őrzik a kert kerítését és bejáratait. S hogy ez nem egészen szükséges, mutatja, hogy 1894-ben két merénylőt fogtak el a kertben, a kiknél dinamitot találtak.

A nyári nyelg melegek idején a pápa mise után, reggel kilencek órákor megy ki a kertbe, ott marad egész nap s mindenkit a kerti pavillonban fogad. Itt is ebédel s pihen; a szolgálattelvő csendőrcsapat ügyelnek rá, hogy háborítatlan maradjon. Ebédje közben rendszeren szokott nekik egy-egy pohár bort küldeni, — akárcsak egy falusi birtokos úr a cselédeknek. Mikor este-felé hűsebbre fordul az idő, beleül kocsijába s gyakran csak napnyugta után tér vissza a Vatikánba, az Ave Maria idején.

Este részt vesz az esteli imádkozásban, magán-káplánjával, Monsignor Mazzolinival s aztán visszavonul termeibe, a hol olvas, tanulmányoz, vagy latin verseket ír egész tíz óráig. Ekkor vacsorázik egy keveset s utána még tovább dolgozik.

Ha a kertben van, szeret a növényekről beszélgetni a főkertészszel, vagy pedig a nemes gárda tisztjével s a szolgálattelvő belső kamarással társalog mindenféle ügyekről, elmesélve egyes eseményeket életéből. Melegkorát néha a kertben nevelt gazellákkal, kecskével, szarvasokkal. A Szent Péter-templom kupolájáról belátni az egész kertet s ha a pápa sétán van, mindig sok ember nézi innen, négy száz láb magasságról. De ő is meglátja éles szemével.

«Hadd lássanak, legalább látják, hogy a pápa nem beteg.» — mondja néha mosolyogva.

Kedves költői Vergilius és Dante. Mindkettőből egész részleteket tud könyv nélkül s szereti szavalni a szép sorokat. Mikor Mihály atya, Erithrea afrikai gyarmat apostoli prefektusa, a többi ferenczrendi szerzetesekkel búcsút venni járult elébe: elszavalta nekik Dantének Szent Ferenczről írt híres sorait.

Ujságot is olvas, — az érdekesebb cikkeket erre alkalmazott hivatalnokok jelölik meg neki. Sokszor irleveleket püspökökhöz és encziklikákat Ciceróra emlékeztető latinsággal. Az encziklikákat a Vatikánban levő nyomdában nyomtatják, melyet ő alapított s szereltetett fel kintőn. Először a római «Osservatore Romano» című lapban, a Vatikán hivatalos lapjában jelennek meg az encziklikák latinul, aztán lefordítják olaszra és más nyelvekre, s úgy küldik szét a világ minden tájára a püspököknek. XIII. Leo latin és olasz nyelven egyaránt szép verseket írt és szeret íróemberekkel beszélgetni s nemesebb irányú költői műveket olvasni.

1870 óta nem vezette az ünnepi istentiszteletet sem a Szent Péter-templomban, sem a Sixtini-kápolnában. Csak a múlt év végén, a század fordulóján vett részt a szent kapu megnyitására. Elődje, IX. Pius halála napján s márczius 3-án, a saját koronázása évfordulóján azonban, mikor csak egészsége engedi, mindig maga végzi a Sixtini kápolnában az istentiszteletet, a szent kollegium, a püspökök, a római nemesség, a diplomáciai testület s a pápai udvarral összekötöttében álló egyéb előkelőségek jelenlétében. A szent és boldog avatásokban azonban, melyeket legtöbbszörre az erre rendelt teremben tartanak, mindig részt szokott venni. Az utolsó ilyen szertartást Szent Péter-templomban tartották, zárt ajtó mögött, de óriási, előkelő közönség jelenlétében, káprázatos pompával.

Udvartartása tagjait a húsvéti vagy karácsonyi ünnepek alkalmából, vagy nevenapján magán könyvtárméjében fogadja; uralkodók, uralkodó-családok tagjai, vagy egyéb igen előkelő tisztelgők fogadása külön trónteremben megy végbe, melyben vörös bársony trónus áll, a családi czimmerrel ékesítve. Egy rokokó stílusú, márványlappal asztalkán óriási elefántcsont feszület van két ezüst-gyertyatartó között. A padló szőnyegét a spanyol nemzet adta ajándékkul. E teremben fogadta a pápa annak idején a német császárt s a látogatás előtt ő maga rendelkezett a trónus s a terem díszítése dolgában. Magas állású személyeknek kíséretét is be szokták mutatni s azután vonul vissza vendégével a pápa kisebb, de szintén hasonló pompával bútorozott magán elfogadótermébe.

Egyéb termei közül sokat tartózkodik még magánkönyvtárában, egy tágas teremben, melynek falait sárga braziliai fából faragott s kárpittal bevont könyvszekrények veszik körül, a könyvszekrények előtt pedig nevezetesebb pápák márvány mellszobrai állanak. Itt tartják a bibornokok conciliumait is.

A pápa hálszobájába csak titkárainak s bizalmas kormányfőjének szabad belépni. Kicsiny szoba ez, nincs benne egyéb, csak egy ágy, mely márványoszlopokkal díszített fülkében áll, továbbá egy íróasztal, egy karosszék, egy imazsámoly és egy ruhaszekrény.

Dolgozni egy külön dolgozószobában szokott, melyben alacsony, kárpitzott emelvényen áll az íróasztal, mellette két oldalig egy-egy kis asztalka iratok számára. Van itt még egy magas hátú, rendkívül díszes és kényelmetlen karosszék is. E mellett a dolgozószoba mellett van egy kis helyiség, melyben nincs egyéb butor, mint egy régi «chaise longue», meg egy párnás karosszék. Itt szokta délutáni pihenését tartani a pápa. A magánlakosztályok a második emeleten vannak, egy színvonalban Rafael híres loggiáival.

A pápa nagyon takarékos. IX. Pius alatt, a világi hatalom megszüntével túltölték a pápai udvart mindenféle dologtalan, de jó fizetésű hivatalnokokkal s a sinecurák nagy sokaságát teremtették számukra. Alig volt XIII. Leo néhány hétig a trónon, Rómában az utcái árusok tréfás képeket árultak, melyeken le volt rajzolva, hogyan söpri ki az új pápa a sok ingyenélőt. Szervező képessége háztartásán is meglátszik, a mely a legnagyobb rendben van s mindig számol a takarékoság követelményei-

vel. Mondják, hogy a tekintélyes nagyságú számadásokat maga szokta felülvizsgálni s gyakran törül belőlük egyes fölösleges tételeket.

A mily nagy pompát fejt ki a nyilvánosság előtt, oly egyszerű a magánélete. Sokszor kijelentette, hogy a hívektől a világ minden tájáról küldött adományokat nem tekinti tulajdonának, hanem rábizotta pénzeket, melyet az egyház céljaira kell fordítani. Bámulatos emlékező tehetsége kiterjed mindenre. Kitűnően emlékszik arczokra, nevekre, számokra és tényekre egyaránt, meglepő pontosságával sokszor zavarba is hozza környezetét, de a részletek nagy tömegében sohasem vész el nála az egész, a dolog lényege.

Magas állását sohasem használta föl arra, hogy gazdaggá tegye rokonait, a kik jó módban élnek, de nem bőségben. A Péter-fillegyeket, a mint megérkeznek, gyümölcsöző értékpapirokba fektetik s ha nagyobb összegű készpénzre van szükség, ez értékpapirokat ismét beváltják. Érdekes és a jelenlegi állapotok tartósságában való bizalmat jelenti, hogy a pénz nagyobb része olasz állami papirokban van s közmondása a római bankároknak, hogy a pápa csinálja a pénzpiac árfolyamait. Akár igaz ez, akár nem, annyi tény, hogy a pápa maga ügyel fel a pénzügyeire azzal a lelkiismeretességgel és erélylyel, mely őt mindenben jellemzi. Gyakorlati érteke, tekintve, hogy egész életében mindig a szellem dolgaival foglalkozott, bámulatos. E tekintetben alig van elődei közt hozzá fogható.

Általában, akár a kis dolgokban tekintjük őt, akár a nagyokban, mindig azt látjuk, hogy nem közönséges ember, s teljes mértékben megfelel azoknak a követelményeknek, melyeket magas állása elébe szab.

MÁRCZIUS 15-ÉN.

Oh dicső nap, melynek emlékére
Ünnepet szentelünk évről-évre,
Mégint itt vagy, eljövél.
... Sugaras mult, borítsd rám a fátylad;
A jelenből óh, hogy mit se lássak,
Míg a dalom szárnyra kél.

Ne lássam itt ez áldatlan hajszát,
Kislélek nép árban folyó harcát
Örök önérdék után,
Míg koszorút fonok a nagyoknak,
Kik szent eszmék tűzében lobogtak
Márcziusnak Idusán!

Gyenge bár — csak tiszta hangon szálljon,
Sugárból szőtt sugártiszta szárnyon
Színük él énekem,
S ne zavarja szép álomk', sejtésük!
Hogy kalászból borítsa vetésük
E vérázott téreken...

Álmodjátok, dicsők, csak az álmot:
Hogy levetté már a szolga-jármót
A magyar — s boldog, szabad!
Nincs szakadás, viszály önkéklében,
Egybeforrva a hon szerelmében
Szép jövő felé halad!

Álmodjátok: hogy ez ünnep-nappal
Népetek egy szívvel s egy ajakkal
Áldó imát zengedez
Sírotoknál, emlékezvén rátok...
Álmodjátok ezt fenn s ne tudjátok:
Hogy itt is — csak álom ez...

Lampérth Géza.

LOTTIKA LAKOMÁJA.

Nagyanym emlékeiből.

Irta MAUKS KORNÉLIA.

Százados hársfák árnyékában, messze az országúttól, a falun kívül volt építve a Váryak ősi kastélya. Sajátásgosan épített nagy kőház; eladásra hízó marha soha sem került, mert azt még borjú korában megették a vendégek.



CARPINETO, A PÁPA SZÜLŐHELYE.

bákkal, melyek mind külön nyitlak a folyosóról; az egész egy vendéglő benyomását tette az emberre, a mint hogy alig is lehet e házat más-ként nevezni.

Hiszen régi magyar erény volt a vendégszeretet, — a mi házuk is híres vendéglátó hely volt, de olyat, mint a Váryék háza, az egész országban alig lehet találni.

A ház úrnője, az én jó Ágnes húgom, már korán hajnalban felkelt, felköltötte a szakácsnét, a szolgálókat, hozzá láttak a kalácsütéshez, hogy a vendégeknek a kávéhoz friss kalács-csal szolgálhassanak. Aztán jött a nagy ebéd főzése, később a vacsoráé. Az én húgom minden ismerősének, minden tizedik megyebeli rokonának tudta a kedvenc ételét. Ma egy-két vendégnek, holnap más kettőnek került kedvenc étel az asztalra; különben is jó ürügy volt ez a vendégmarasztalásra.

— Kedves bátyám! vagy lelkem jó néném! — szokta mondani Ágnes húgom, — már kinek hogy illet: — maradjanak még, ma az alispán és a consiliariusné kedvéért pulykapecsenyét és dorongfánkot kell készíttetnem, de holnap a maguk kedvéért levelensültet és malacz-pörköltet készítek.

Ha pedig már minden érvből kifogyott, előállt a ház kis kedvence, a fekete szemű Lottika, a ki egészen ebben a szellemben lévén nevelve, addig kért, addig rimázkodott, míg a vendég ellágyult és maradt.

Voltak itt hetes, sőt hónapos vendégek is. Kivétel egyedül a november hónap volt, a mikor is az elkésett gazdák siettek az őszi vetést elvégezni.

Természetes, hogy e mellett a gazdálkodás mellett fogyni kellett a vagyonnak, mert nem elég, hogy a vendégségek sokba kerültek, de a gazdaság is el volt hanyagolva. A legjobb takarék- sítást a vendégkocsisok feleltették, úgy hogy a Váry öcsém legyengült lovait és ökreit tavasszal befogni sem lehetett, annyira el voltak nyomorodva. A cselédek után senki rá nem ért fáradni, a gabona sokszor még augusztusban is kint volt a tarlón, és ha késő ősszel kicsé- pelték, legalább negyedrészt elhordták a csep- lők; eladásra hízó marha soha sem került, mert azt még borjú korában megették a vendégek.

Egyszer aztán annyira felszaporodott a sok ide-oda fizetni való, hogy nem lehetett segíteni másként a bajon, mint eladni a dunavecsei birtokot.

— De hát igazán, minek is az nekünk? — mondta Váry az őszelid, mindent helybenhagyó feleségének, — én rá nem érek oda fáradozni, sem a bérlőkkel nincs kedvem veszekedni, eladom, hadd legyen vége a bajnak!

És csakugyan el is adta s 30,000 pengőt hozott haza érte a paktáskában.

Rettentő csúnya novemberünk volt abban az évben, az eső szüntelen esett, sűrű sötét ködbe volt borulva minden, az utakou tengelyig ért a sár, hanem azért Váry öcsém azt mondta a feleségének:

— Ágneskám lelkem! Bizony igaz, hogy csúf egy idő ez, de épen ezért reményem, hogy olcsón vásárolhatok az alföldi gulyásoktól nö- vendékmarhát, bemegyek én a váci vásárra, sőt ha kedved van, bejöhetsz te is egyet-mást összevásárolni a jövő héti nagy vadászathoz.

Ágnes húgom rögtön a készülődéshez látott és még azon délelőtt elindultak a szakadó zápor- ban, otthon hagyva a szakácsné felügyelete alatt a kis Lottikát, a két szolgálót, a santa Marzi mindenest és a 30,000 forintot a magányos házában.

A kis leány szomorúan nézett a döcögő hintó után, kis szívét nem igen vigasztalta meg a sokféle ígérlet, lassan visszatért a szobákba és a míg csak láthatta az ablakból, mint kapaszkod- nak fel a rokkant szürkék a hegyi úton, mindig utánuk nézett, aztán nagy sohajtozás között kiment a konyhára, lehajtotta fejét az öreg szakácsné ölébe és lassanként elszunnyadt.

Úgy nyolcz óra tájt egyszerre csak nagy lódo- bogás verte fel az udvar mélyeséges esőndjét.

— Vendégek! — rikoltotta az egyik szolgáló.

— Vendégek? — kiáltá Lottika is és egyszerre talpra ugrott. — Hol vannak? hadd látom őket! Gyorsan Erzsé, Panni, világítsatok ki a tornácra!

Az egyik leány kezébe kapta a konyhalám- pát, a másik hirtelen gyertyát gyújtott, kieszit- tek a tornácra és levilágították az udvarba.

A kis Lottika a szolgálók között állott s kezét szemei fölé emelve, nagy érdeklődéssel nézett a

vendégekre, de egy ismerős arcot sem birt közöttük felfedezni. Sajátságos egy csoport volt az, melyet a lámpa fénye megvilágított. Az előtérben, vagyis a tornác lépcsői alatt hat lovas állott, sötét, zord arczú emberek, barna posztóruhába öltözve, mely némileg hasonlított az úrfiak vadászöltönyéhez, vagy talán jobban a csendbiztosok akkori viseletéhez, ez azonban végtől-végig sárral volt borítva. Kalapjuk, talán hogy arcukat az esőtől védje, vagy ki tudja mi okból, mélyen a szemökre volt húzva. A fáradt karcsulábú, nemes formájú lovak sártól-habtól csapzottan alig állottak a lábaikon, míg gazdáik legróstatk a hátaikról.

— Marcsi! öreg Marcsi, — kiáltott Lottika a rozslábú mindenesre, a ki mintegy megkövült, vaczogó fogakkal állott az idegen lovasok mellett — segítsen a nagyságos uraknak, nem látja, a lovak is mennyire fáradtak, hamar, hamar vezesse be őket az istállóba.

De már akkor az uraságok két szolgálója is bevágottak a kapun, így a Marcsi fáradtsága teljesen feleslegessé vált, különben is a Lottika figyelmét most már egészen a vendégek vették igénybe.

A szakadó eső daczára a lépcsőkön eléjük ment, kis kezét barátságosan nyújtotta feléjük: — Isten hozta, bácsik, Isten hozta. Szülőim nincsenek honn, de azért tessék, jöjjenek be, a mi házunk éjjel-nappal nyitva áll a vendégnek. Tehát Isten hozta, Isten hozta!

Az az úr, a ki elől jött fel a lépcsőn és a többieknél majdnem egy fejjel volt magasabb, úgy megzavarodott a leányka szavaira, hogy önkénytelenül hátrált, hanem a társai által, a kik sietve utána jöttek, újra mintegy előre tolatott.

Hanem ezt Lottika egészen természetesnek találhatta, mert zavartalanul csevegett tovább, szavait leginkább a magas, villogó szemű idegenhez intézve.

— Erre, erre tessék jönni bácsi, meglássa mennyivel jobb lesz a meleg szobában. Erzi! — szólt oldalt fordulva a szolgálóhoz, a ki tátott szájjal, halálsápadt arcczal állott a konyhaajtóban: — Menj a gyertyával előre, mert ez a folyosói kis mécs nem ér semmit, és nyisd ki a nagy ebédlő ajtaját.

De a leány nem mozdult, csak bámúlt mereven, míg a gyertya kiesett kezéből és darabokra hullott.

— Látod, látod, milyen ügyetlen vagy, — szólt Lottika egészen elszomorodva — most már bácsika csak tessék utánam jönni, igaz, hogy sötétes van itt, de azért ne tessék félni...

— Hogy én ne féljek? — szólt az idegen úr ezúttal először és hangja lágynak, szelédnek, szinte suttogónak tetszett, a mi sehogy sem illett össze hatalmas alakjával és zord, mogorva kinézésével.

Kisérete, mely öt nyomon követte, a kis leány ez utóbbi szavait valami szörnyű jó tréfának találhatta, mert mindannyian nevetni kezdtek, de különös zord, ijesztő, vad kacaj lehetett ez, mert a bátor, bizalommal telt szívű leányka ijedten megállt és mintegy védelmet keresve, a magas úrhoz emelte könnyes tekintetét.

— Csönd! — kiáltotta az rögtön oly erős, csengő hangon, hogy szinte a falak is reszketni látszottak tőle.

Hanem már oda is értek az ebédlőhöz. Lottika kinyitotta az ajtót, a nagy lámpa az asztalon égett, élesen megvilágítva a tömör írószekrényt, mely azelőtt a Werheim-szekrényeket pótolta, aztán a nagy üveg-szekrényt, egészen megtöltve ezüstedényekkel, gyertyatartókkal, az ebédlőasztalt leterítve fehér sávos abroszszal és

a lobogó lánggal égő kandallót, melyhez Lottika gyorsan székeket húzott.

— Tessék kérem, tessék itt helyet foglalni, a kandalló mellett, hiszen egészen, át vannak fázva, ázva, bizony még könnyen megbetegszének. Én most kimegyek és öt percz múlva behozom a friss, forró kávé.

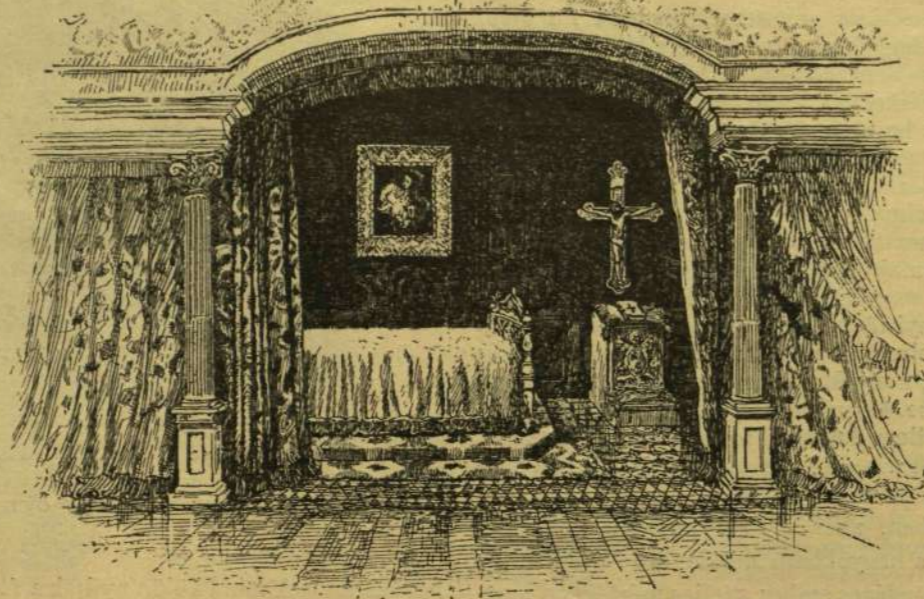
— Kávé? — kérde a magas vendég, ismét halk, elfojtott hangon.

— Igen bizony bácsi, még pedig meglássa

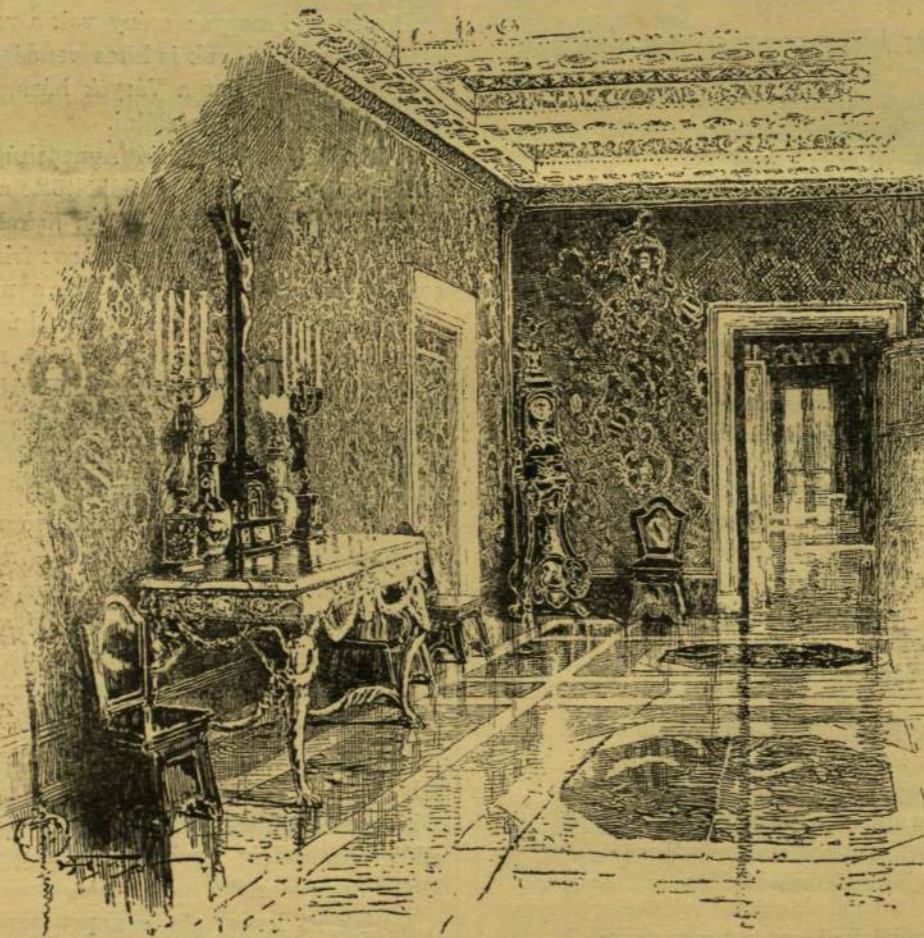
tette a kezét és ismét azt az egy szót kiáltotta «csönd», de olyan hangon, hogy a tréfás uraknak rögtön elmúlt a nevető kedvük.

De pillanatok múltán egy alacsony, tömzsi alak felugrott helyéről, kezébe kapta a kulcsosmagot és hangos, jókedvű kacajjal azt kiáltotta:

— No, ez aztán enni való egy kis teremés, mennyire megkönnyíti a szegény ember dolgát.



A PÁPA HÁLÓSZOBÁJA.



A PÁPA LAKOSZTÁLYÁNAK ELŐSZOBÁJA.

KÉPEK A VATIKÁN BÓL.

milyen jót, — felelte Lottika mosolyogva és gyorsan leoldta köténykéjétől a kulcsstartót, kiválasztotta az ezüstszekrény kulcsát, a többi az asztalon hagyva, kiszedte a szekrényből ezüst tejes lábast, kávé-kannát, aztán nyitva hagyva a szekrény ajtaját, gyorsan kitipeggett a konyhára. Mielőtt azonban még az ebédlő ajtaját betette volna maga után, a vendégek nagyobb része valamely megfoghatatlan okból ismét nevetni kezdett, hanem a barna bajuszú magas úr, — a ki nem lehetett valami tréfás kedélyű ember, — az övén lógó pisztoly markolatára

— Ide azokkal a kulcsokkal Bárdos, — dörgé a magas férfi rettenetes dühre fakadva — azt mondom, ennél a háznál egy szögnek, egy hajszálnak sem szabad mozdulni a helyéről, mert a ki az én parancsolatomnak ellene szegül, rögtön golyót küldök át az agyvelején.

— Ejha vezér, de érzékeny lettél, — motyogta egy hajlott, sárga arczú, kancsal tekintetű úr a társaságból, lassú, gúnyos hangon. — Azért hoztál talán ide, hogy egy érzékeny komédiát játszunk? Vagy pedig egyebért?

— Ha akarod azért, — felelte a magas férfi

nagyon nyugodtan, és amannak a homlokára érzelt pisztolyával.

— Vezér, — kiáltottak a többiek aggodalmasan, bocsáss meg a menyétnek és legyen teljesen a te akaratod szerint!

— Úgy kell lennie, — felelte zordonan és leereszté pisztolyát.

Alig öt-hat percz múlva az ajtón kívül halatszott a Lottika hangja:

az már öreg is és beteges is, de a szolgálókat nem tudom mi lelte, olyan de olyan különösök ma este, nem tudták a kávé megörölni, sem a tüzet felfújni, kénytelen voltam megkérni a bácsi inasát a ki ott ült a konyhán, hogy örölje meg a kávé.

— Hogy örölje meg a kávé? Hogy a Keselyű örölje meg a kávé? Hi hi hi, ha ha ha, no, még ilyet nem látott a világ, — kacagtak a vendégek

vitte el. Nagy darab kalácsokat szelt és azt egy ezüst kosárkába téve, körülhordta:

— Tessék kérem, parancsoljanak a friss kalácsból!

Nagyon nem kellett kínálgatni; a vendég urak úgy látszik éhesek voltak; Lottika újra megöltötte hát a kosárkát és újra elfogyott a tartalma. Hanem a nagy bajuszú, a ki az asztalnál a főhelyet foglalta el, csendesen elgondolkozva maga elé nézett és a kanálkával a kávé mintegy öntudatlanul folyton kevergette.

Lottika észrevette, eléje tette a nagy cukortartót és azt mondta:

— Bácsika! tessék bele cukrot tenni, azt hiszem a kávé nem elég édes.

— De igen, — felelte az halkan, megindultan, — olyan édes, a milyen édeset én még soha, soha életemben nem ittam.

Feje egészen előre hajolt az asztal fölé s a kis leánynak úgy látszott, mintha két nagy könnyeseppet látott volna alá hullani, vagy csak talán képzelte, mert erre rögtön felugrott és nyers parancsoló hangon rákiáltott a társaira.

— Készüljétek, megyünk.

— Hová? — Kérdék azok és székeikről azonnal felugráltak.

— Akárhová, de el innét, el innét rögtön.

Lottika megkísérté őket marasztalni:

— Bácsik! Kérem szépen ne tessék elmenni ebben a rettenetes időben, úgy szakad az eső, mintha dézsából öntenék, majd készítették jó vacsorát és a háló vendégszobákat is befűtettem.

— Kis leányka! — szólt a magas úr halkan, szomorúan — engedje csak, hadd menjek az én sötét útamon tovább, hadd károgon fejem fölött az éhes holló csapat, én már most vissza nem térhetek. Maga is, édes jó leányka, menjen tovább a maga útján, nyiljanak virágok a lába nyomán és vezesse jóra az angyalok égi serege...

Aztán lehajolt a leánykához, kezét nyújtotta e szókkal:

— Adja ide kicsi kezét, hadd tegye az az enyémet jóvá legalább mára. Így ni, — aztán egy hosszú sohajjal fölemelkedett és szinte egy ülesen látszott, a mint villámló szemekkel rákiáltott késedelmező társaira:

— Előre, ki innét, ha mondom!

Ezt aztán többé nem kellett ismételni; a vendég urak úgy látszik tudták, hogy vele nem lehet tréfálni, mert hanyatt-homlok törték magukat a hosszú folyosón végig.

Mielőtt azonban ráugrottak volna a tornác elért rajuk váró paripáikra, hogy elvágassanak a sötét éjszakába, a kis leány még egyszer megszólította a magas vendéget az ő szelíd, kedveskedő hangján:

— Bácsika! kérem mondja meg a nevét, hogy nevezem meg az édes apámnak.

— Minek az? Minek az? Nem veretne engem az édes apja a csizmája sarkára.

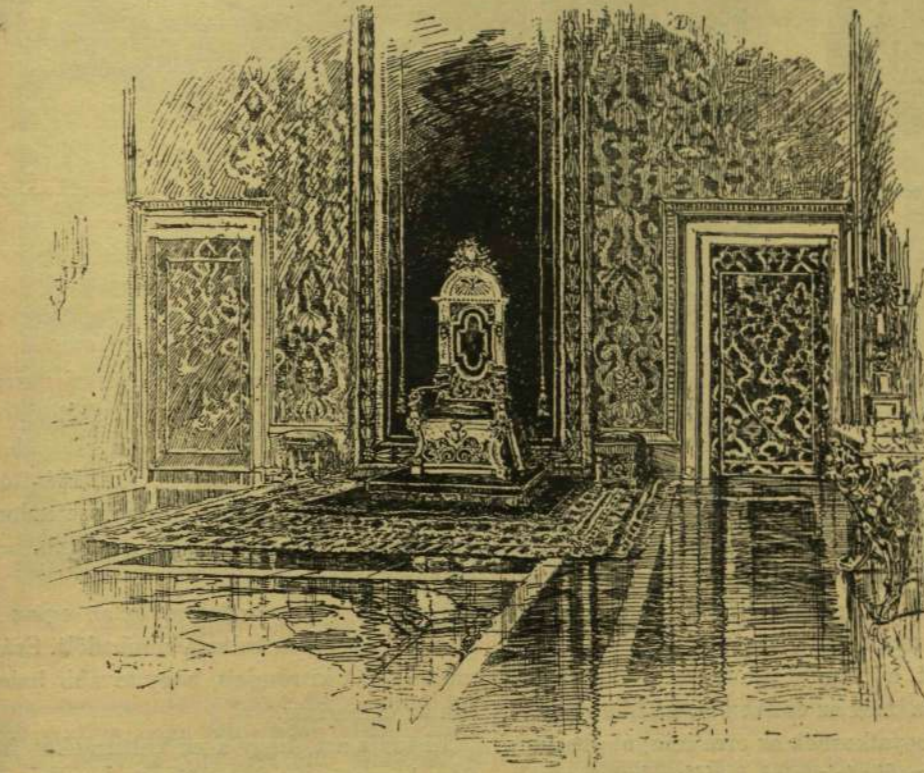
Lottika sajnálkozva nézett utánuk, aztán befördült a konyhába a hol a cselédeket fogvaczogva találta.

— Mi bajuk? — kérde csodálkozva.

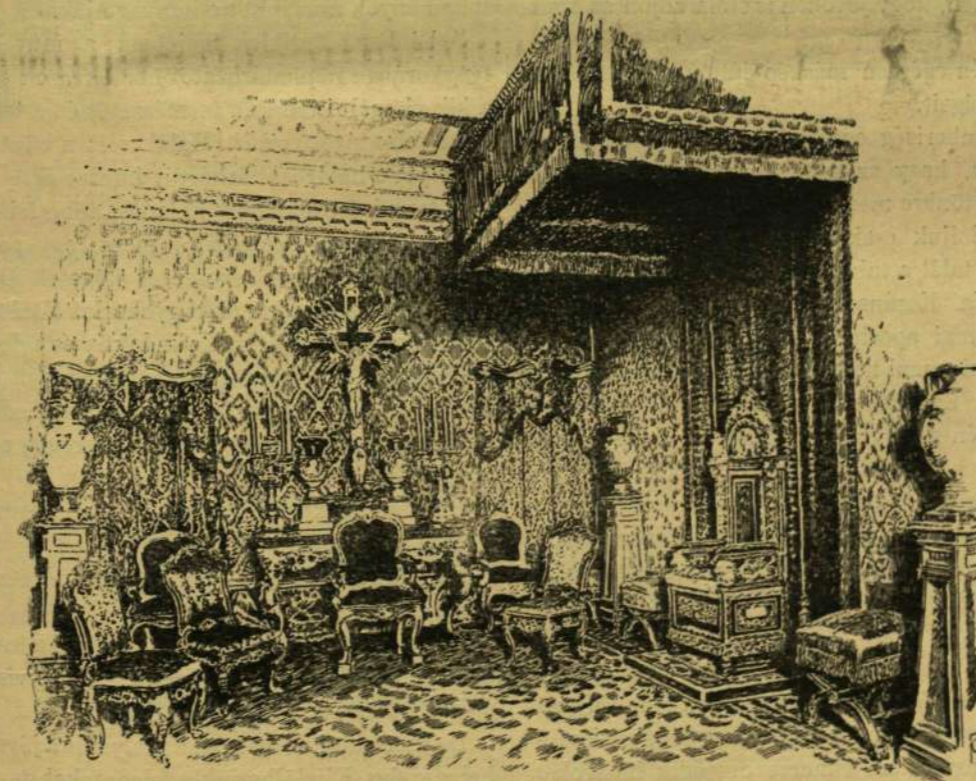
— Szent anyám! — felelték reszketve. — Hát Lottika nem félt azoktól a különös vendégektől?

— Miért? Hiszen nem bánatnak azok a jó urak senkit, — felelte mosolyogva, aztán leült előbbi helyére a szakácsné mellé, fejét annak ölébe hajtva, talán, hogy azokról a kis angyalkákról álmódjék, a kikről a sötét vendég beszélt néki.

Reggel aztán még alig szürkült az ég, a cselédek kiszaladtak a nagy ostopattogásra; az uraság érkezett haza. A négy szürke rogyásig



A TRÓNTEREM, A HOL A PÁPA A HIVATALOS KIHALLGATÁSOKAT TARTJA.



A TEREM, A HOL A PÁPA A MAGÁNKIHALLGATÁSOKAT TARTJA.

KÉPEK A VATIKÁN BÓL.

— Bácsika! Kérem alássan legyen olyan jó, nyissa ki az ajtót!

A magas vendég oly gyorsan, a mint csak hosszú lábai engedték, az ajtónál termett és kinyitotta.

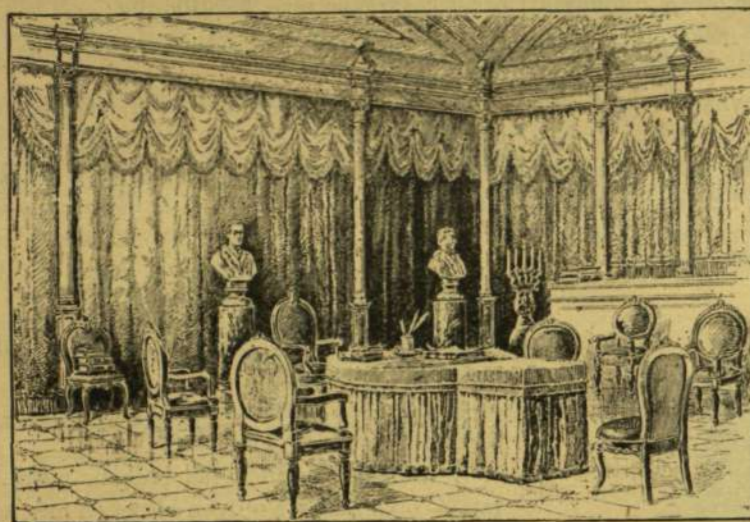
Lottika egy nagy ezüst tálcán hozott tejszint, kávé, kalácsot és süteményt, de már alig bírta tartani, a vendég átvette és szólanul letette az asztalra.

— Köszönöm szépen bácsi és egyszersmind bocsánatot kérek, hogy ilyen soká hoztam a kávé, a szakácsnén nem is csodálkozom, mert

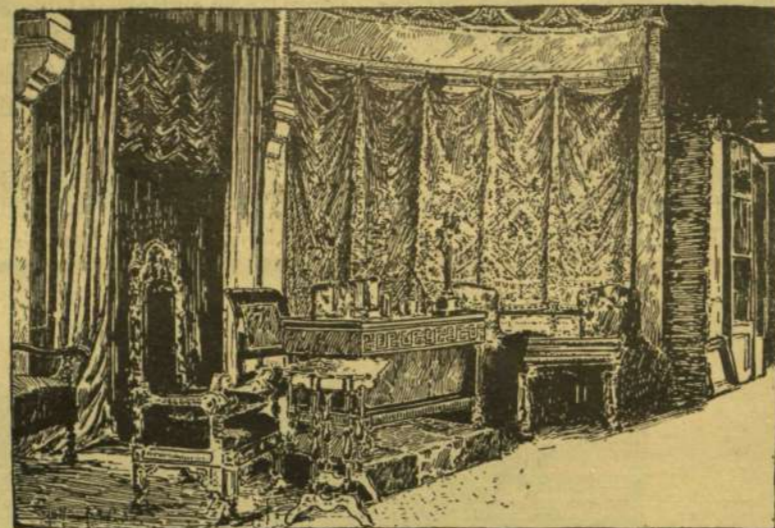
a nagy bajuszút kivéve, a ki úgy látszik, nem szenvedhette a nevetést, mert ismét csöndet kiáltott és mert rögtön meg nem szünhetett az, öklével akkorát ütött az asztalra, hogy az ezüstkanálkák szerte ugráltak.

— Ne tessék haragudni, — kérte őt a bátor kis lány, mi alatt az lehajolt és a kis kanálkát nagy gondnal összeszedte, sőt még meg is olvasta. — Tessék, foglaljanak helyet az asztalnál!

Majd aztán ügyes kézzel a kávé nagy poharukba öntötte és minden vendégnek maga



A KÖNYVTÁRTEREM, A HOL A BIDORNOKOK TANÁCSKOZÁSÁIKAT TARTJÁK.



A PÁPA DOLGOZÓSZOBÁJA.

KÉPEK A Vatikánból.

kimerülve, alig állott a lábán; a hintó ablakán Ágnes húgom halálsápadt arca lett látható, szólni nem tudott, csak a kezeit tördelte; Váry ösém meg egyre azt kiáltozta:

— Hát ti éltek, hát ti éltek? Az Úr Isten megoltalmazott benneteket?

Később elbeszélte, hogy már jó késő este volt, mikor beértek Vácra és ott a «Cúria» vendéglőben azt hallották, hogy Patkó, a híres rablóvezér, nyolczadmagával feljött Somogyvármegyéből és most itt kalandoz Pest- és Nógrádmegye szélén, már több kastélyt ki is rabolt, tegnap meg épen a südi erdők felé látták őket lovagolni.

Váry ösémnek, — a mint bebizonyult — igen helyesen az jutott az eszébe Vácra, hogy Patkó talán neszét vette az ő 30,000 forintjának és azért az ő háza felé veszi az útját, hogy azt kirabolja.

Szerencsére megmentette azt a Lottika szivessége, nyájassága. Még csak egy kis kanálka sem ragadt a rablók kezéhez.

PILLANTÁSOK A TERMÉSZETTUDOMÁNY JÖVŐJÉBE.

I.

Néhány rövid vonásból megrajzoltuk a természettudományok állapotát a XVIII-ik század alkonyán. Aztán elmondtuk, hogy a legutolsó század alatt, mennyit haladt a csillagászat, a géptan, a fizika és a vegytan.*

Nagy és nevezetes haladásról adtunk számot.

Körülbelül másfél század alatt a természet jelenségeire és tárgyaira vonatkozó összes ismereteink óriási mértékben kibővültek; azokra vonatkozó nézeteink pedig teljesen átalakultak. Egy tudós, ki másfélszázad előtt az akkori tudomány magaslatán állott, ma feltámadva, szégyelne tudatlanságát egy gimnáziumi tanuló előtt. Nézetei és felfogása miatt pedig kigúnyolnák egy félig-meddig művelt társaságban. El lehet mondani, hogy az előző kétezzer év alatt hasonlíthatatlanul kevesebbet haladt a természettudomány, mint a legutóbbi másfél század alatt.

Kérdés, továbbra is ily gyors tempót fog-e követni a haladás? Nem lesz-e visszaesés? És kérdések kérdése, hogy vannak-e ennek a haladásnak természetes, áthághatatlan véghatárai?

Úgy látszik, hogy a két első kérdésre a válasz igen könnyű. Természetesnek tűnik fel, hogy ezentúl legalább is oly gyorsaságban fejlődje-

nek a természettudományok, mint eddig, s lehetlenné válnék a visszaesés. Hiszen az erre vonatkozó ismeretek bevésődtek az elmébe, általánosakká lettek, egyszersmind pedig benső hatásuk a kultúra haladására nyilvánvaló. Alig lehet elképzelni oly generációt, mely hátat fordítana jövőben a természettudományoknak. Az élet nagy küzdelmei, a jóllét emelése utáni természetes vágy rá fogná szorítani az embert a természettudományi kutatások folytatására még az esetben is, ha hiányzanék, vagy megfogyatkoznék az erre irányuló hajlandóság. Ha pedig folytatni fogják a kutatásokat, és megmaradnak egyszersmind annál az egyedül észszerű rendszernél, mely idáig vezetett: lehetetlen, hogy jövőben is elmaradjon az eredmény.

Am én egészen másképp látom a jövődöntéket eshetőségeit.

Az emberiség egyáltalában nincs biztosítva az ellen, hogy az egész kultúra, az egész műveltség tönkre menjen valamikor.

Gondoljuk csak el, hogy mi történik, ha győzni talál a túlzó szociálizmus, vagy éppen anarchia. Koránsem az, a miről álmodoznak annak mai apostolai. Nem oly társadalom fog felépülni a mai helyén, mely még magasabbra helyezze a tudományt. A párisi kommun, ledöntvén a szobrokat, felegetvén a szebb épületeket, s elpusztítván a könyveket: megmutatta, hogy mit várhatunk, az igekezet, elpusztítani mindazt, a mi a kultúrára vonatkozik, oly nagy vala, hogy még akkor is találta chez időt, mikor már a pusztaság életért kellett küzdeni.

És ha valószínűnek a levegőben szárnyaló utópiák, ha falanszterekre oszolva élne Európában a társadalom, egyetlen nagy művelt családot képezve, nem ismerve országos határokat, se fegyvert, se háborút: nem lenne-e képes p. o. egy hatalmasabb kirgiz csapat elpusztítani mindent az Uraltól egész Gibraltárig — meghódítani, leoltni a szervezetlen embercsoportokat, s eltörölni a kultúra minden nyomát?

Ily eshetőséggel szemben ki biztosítaná az emberiséget?

A visszaesések fajunk történetében, fájdalom, nem ismeretlenek.

Kulturák mentek tönkre, s nem maradt nyomuk.

A könyv se tudta feltartóztatni a visszaesést. A könyvnyomtatás nem biztosít számunkra privilegiumot a sok és olcsó könyvhöz. Rómában is sok és olcsó volt a könyv, egy-egy jobb szerző műve sok ezer példányban forgott közkezen. Martial panaszkodik, hogy Tryphon

könyvárús drágán árulja az ő verseit, mert egy kötetért (melyben 274 vers foglalattik) négy sesterziust követel. Az pedig nem több, mint egy korona a mi pénzünk szerint. Plátótól tudjuk, hogy Anaxagoras természettudományi munkája szintén egy koronáért (kb. = egy drachma) volt kapható.

És ez az egész irodalom, ez az egész tudomány, ez az egész kultúra rombadőlt. Századok múlva ásták ki romjait, hogy tovább haladhasson az emberiség.

Ki tudja azt, hogy a mi kulturánkat is nem éri-e hasonló sors valamikor?

Még az is meglehet, hogy maga a kultúra sok lényeges részeiben megmarad, de a természettudományok művelését elhanyagolják.

Athénben, Perikles idejében, a műveltség fénykorában néphatározatot hoztak azok ellen, a kik vizsgálni merik a természetet és a természeti jelenségek okait. Halál volt a büntetés, melylyel e határozat áthágóit büntették.

A természettudomány haladása több feltételhez van kötve. Fantáziától ment, egy pontra irányuló gondolkodóképességet követel. Olyan fajt, mely évszázadok alatt gyakorlat által sajátítsa el ezt a tehetséget. Az induktív és a deduktív rendszer teljes ismeretét, s biztosságot azok kezelésében. Türelmes közfelfogás a szabadgondolkodók iránt, a műveltek mentességét a babonától.

Ha nincsenek meg ezek a feltételek, megakad a további haladás.

Meddig lesznek meg? senki sem tudja megmondani.

Meddig és mily tempóban fog tartani a tovább haladás, mekkorák lesznek az esetleges visszaesések korszakai: nem tudhatjuk.

De kimérhetjük az utat, a mely felé a jövődönté haladni fog. Kijelölhetjük a feladatokat, melyeket a természettudományoknak meg kell a jövőben oldania, és a melyeket lesz is ereje megoldani.

S kitűzhetjük a véghatárokat is, melyeken túl nem mehet tovább.

A csillagászat jövője legnagyobb mértékben attól függ: mennyire bírjuk telekeletésíteni az optikai műszereket. Ezen a téren még igen sok az, a mit elérhetünk. Az utánunk jövők alkalmasint oly teleszkópokat fognak készíteni, melyeknek segítségével közvetlenül győződhetnek meg róla, hogy naprendszerünk bolygói minő élet folyik. Meg fogják látni a Mars városait, falvait, az ottani eszes lényeknek keze művét, valamikor talán ezeket a lényeket is. Kiterjesztik megfigyeléseiket a Venusra és a Jupiterre, s ismerni fogják azok vidékeit és tájait. A kis bolygónak nagy számát fogják felfedezni, me-



BOER ROBBANÓ GÖLYŐ HATÁSA A MAGERSFONTEINI USÁTÁBAN.



BOER ÁGYÚ FELVONTATÁSA EGY HEGYTETŐRE.

lyek ma ismeretlenek, s képet alkothatnak magoknak arról is, hogy van-e azok területén élet, és ha van, hogy az minő. Az álló csillagoknak is sok millióit és billióit fogják felfedezni, mindig többet és többet, a mint a látószék tőkélésedik. Igen sok álló csillagnak meghatározák sajátos mozgását. Fel fogják fedezni azt a csillagot, mely körül a mi Napunk az ő egész bolygórendszerével együtt forog. Arról is meg fogják tudni, hogy valamely irányban halad, mert lehetetlen, hogy valami mozdulatlanul álljon a mindenségben. Tanulmányozni fogják a csillagködöknek természetét, új, becses ismereteket fognak szerezni, melyek megmagyarázzák a Föld keletkezését. Eszlelni fogják a többi naprendszerek bolygói is, melyeknek nincs sajátos fényük és a melyek ma a mi számunkra láthatatlanok, de a melyekről tudjuk, hogy kell létezniük.

Talán egészen új szerkezetű eszközöket találunk fel, melyek által lehetőségessé válik egyik égitestről jelt adni a más világok lakóinak. Mert hisz lehet, hogy naprendszerünk régebbi keletkezési bolygóiról évezredek óta adnak már számunkra ily jeleket, de mi nem értjük, még csak nem is vesszük észre azokat.

De sohase fognak odáig jutni késő unokáink, hogy élve akár csak a legközelebbi bolygó felületére is eljuthassanak. A mechanika talán tehet akkora haladást, hogy egy nagyobb löveget erköppenszen innen akár a Mars felületéig, mert egy 8000 méter kezdő sebességgel kilőtt ágyugolyó sohase esnek többé a földre vissza. De azok, a kik ily úton kísérletének meg egy égi utazást, elvesznének menthetetlenül az új hazának lényegesen különböző viszonyai között. A régebbi bolygók lényei kultúrája is sokkal régebbi, mint a miénk. Ok talán oly fokán állanak a fejlődésnek, minőt mi százezer évek múltán fognak csak elérni. Ha lenne benne mód, átjöttek volna régen látogatába hozzánk. A hogy ok nem jönnek át, mi sem fognak átjárni máshová.

Hát a végtelenséget át fogjuk-e tekinteni valaha? Meg fogjuk-e tudni, hogy a világegyetem mikép keletkezett? Mi a végoka? Mi a végzete? Örökös éj borítja ezeket a kérdéseket, melynek fátlyolat sohase fogja meglebbenteni emberi kéz.

Hörnia, πόλις υἱέ! * *Hoitsy Pál.*

(Vége következik.)

* Hatalmas éj! hatalmas éj! (Euripides.)

TÜDŐBAJOSOK SZANATORIUMAI.

A tapasztalat már régen bebizonyította, hogy a tüdőbajosoknak orvosságokkal való gyógyítása sikertelen, míg ellenben a kellő bánás igen sokat följavít, vagy meg is ment azon szerencsétlenek közül, kiknek száma Európa minden országában ijesztően nagy, sőt egyre szaporodik. A kellő bánás azonban nem akárhogyan lehetséges. A tiszta levegő, a jó táplálkozás és a nyugalom a leghatásosabb eszközei e baj orvoslásának; de hányadik beteg az, a ki ezeket saját családi körében megtalálhatja! Még legyszerencsebb és részben a földművelő nép, mely már foglalkozásánál fogva sokat kénytelen a mezőn, tehát a jó levegőn tartózkodni. Ez azonban csak egyik, bár legfőbb feltétel, melynek hatását igen csökkenti a jó táplálék és nyugalom hiánya.

Ezért bölesebb gondolkodású és nemesebb érzésű emberbarátok mindinkább azon fáradoznak, hogy a tüdőbajosok szánandó ügyét a közjótékonyaság oltalmába és pártolásába ajánlják, s olyan intézetek fölállítását szorgalmazzák, a melyek egyedül erre a célra legyenek a lehető czélszerűbben berendezve.

S a jó igyekezet megérdemlett visszhangra talált Európában minden népénél. Nemcsak a társadalom színe-java, hanem maguk az államkormányok, sőt a fejedelmek is a legnagyobb figyelemben és támogatásban részesítik az ilyen irányú emberbaráti törekvéseket s a lassan, de egyre szaporodó gyógyítói intézeteket, a tüdőbajosok szanatoriumait.

Az első ilyen szanatoriumot a német Vöröskereszt-egyesület állította föl 1896-ban Grabowseeben, Berlintől 50 kilométernyire, 160 tüdőbajos befogadására. Közélebb ugyanaz az egyesület más két intézetet Kasszelben és Weimarban. S ez a példa oly buzdítólag hatott, hogy négy év alatt Németország különböző részeiben 30 szanatorium keletkezett, melyek 5000 beteget képesek befogadni, kik átlag 3—4 márkát fizetnek naponként a teljes ellátásért, bár ingyen is lehető sokat vesznek föl. A kellő költségeket gyűjtés útján teremtik elő. Némelyek tekintélyes összegeket áldoznak e célra. Így egy névtelen jótévedő az erfurti szanatoriumot 250,000, egy másik pedig a kasszeli 312,000 márkányi alapítvánnyal gazdagította. De legelső jótévedőtől magaslatják a bajor királyi család, mely igazi fejedelmi alapítványokat tett Bajorországban állítandó szanatoriumokra. Svájcban már hét szanatorium van 366 ágygyal s első sorban a közép számára beren-

dezve. Maga a szövetségi gyűlés is közel egy millió frankot szavazott meg e célra s ezen felül három szanatoriumot látott el minden fölszereléssel. Hollandia fiatal királyneje 400,000 frankot és tekintélyes évi járadékot ajánlott föl szegény tüdőbajosok szanatoriumára. Az orosz czár Finnországban Khalila községben állítottatott föl nagy szanatoriumot; újabbban pedig egy második intézet létesítésére 1,240,000 frankot és nagyszerű évi járadékot adományozott II. Miklós czár. Skóciában Edinburg város parkjában állítottak föl egy mintaszerű intézetet; Angliában Huddersfieldben van egy, Londonban pedig három szanatorium. A dán király saját birtokán és saját pénztárából állítottatott hasonló intézetet. Norvégiában Reknessben van igen jól berendezett szanatorium. Franciaország szintén sokat áldoz a tüdőbajosok gyógyítására. Leghíresebb szanatoriuma Lyon mellett, Hautevilleben van 500 beteg befogadására 1000 méternyi magasságban, és egy másik Davosban, mely szintén sok beteget ápol. Spanyolországban tavaly, július közepén nyílt meg az első állami szanatorium, mely különösen a királyi család gazdag adományából létesült Porta-coeli nevű kolostorban. Mintaszerűleg rendezték be, hogy az ezentúl keletkezendő intézeteknek is példaképpül szolgálhasson. Porta-coeli régi karthauzi kolostor a derült egü Valenciában, Spanyolország keleti partjához közel, hatalmas fényűzőség közepette, melynek állandóan szelid, üde és tiszta levegőjéhez fogható alig van másutt Európában. A kolostor mellékhelyiségeiben 46 beteget helyezhetnek el. Az első betegek 40—75 napi ott tartózkodásuk alatt 1—5—7 kilogrammal gyarapodtak sulyban.

Mi nálunk régebbi idő óta vannak tüdőbajosokat gyógyító magánintézetek; az első nyilvános szanatorium most van keletkezéskor. A magyar orvosai kar egyik kitűnősege, Korányi Frigyes tanár irányozta először ez ügyre társadalmunk figyelmét s fölszólalása oly szerencsés volt, hogy eszméjét előkelőségeink pártolásukba vették s részint adakozásaikkal, részint gyűjtéseikkel immár annyira juttatták az emberbaráti ügyet, hogy a tüdőbajosok első magyar szanatoriuma rövid időn létrejön s át is adatik üdvös rendeltetésének.

A DÉLAFRIKAI HÁBORÚ.

A Dél-Afrikában folyó háborúban nagy események történtek az utóbbi időben: az angol fővezér, Roberts tábornagy s vezérkari főnöke,

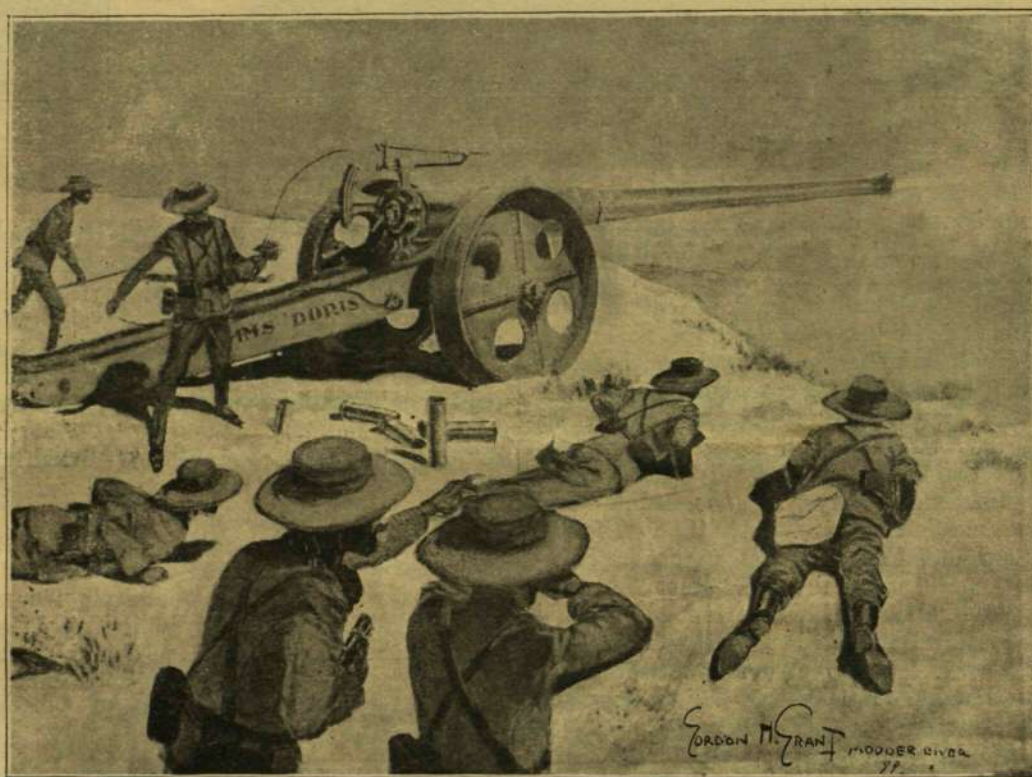


DR. LEYDS TRANSZVÁLI ÜGYVIVŐ DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN.

Kitchener tábornok megkezdte az angol hadsereg zömével hadmozdulatait, melyeknek eredményei, Kimberley fölszabadítása s Kronje boer vezérnek és négyezer főnyi seregének elfogatása, lényegesen megváltoztatták a harc-tér helyzetét. A boerok e miatt kénytelenek voltak Ladysmith alól visszavonulni s Joubert vezérlete alatt az oranjei főváros, Bloemfontein védelmére csoportosítani erőiket.

Európa népeinek részvéte és bámúlatá Kronje tábornok felé fordult ez események hatása alatt, a ki a Paardebergen elsánezolva magát, maroknyi seregével oly hosszú ideig vissza tudta tartóztatni a sokszoros túlerővel támadó angolokat s csak akkor adta meg magát, a mikor élelmi szereit s löszereit fogytán nem bírt volna tovább védekezni. Képeink egyikén a vitéz boer vezér seregének egy részével egy 15 centiméteres Creusot-ágyú körül csoportosulva látható. Alacsony, zömök alakjáról a többi, szálás természetű boerok között nem is hinné az ember, hogy ő verte meg Methuen lordot s ő tartotta oly soká meg szállva Kimberleyt és Mafekinget, visszaverve minden kirohanási kísérletet.

Egy másik képünkön sokat emlegetett emberrel ismerkedik meg az olvasó: dr. Leyds transzváli ügyvivővel, a ki Brüsszelben tartózkodik s onnan értesíti a világot a boerok álla-



A «JOE CHAMBERLAIN» ANGOL HAJÓÁGYÚ A MODDERRIVERI CSATÁBAN.

szokást tudvalevőleg a boerok ágyúival szemben is megtartják s az angol katonák nevezték el a Ladysmithet ostromló boer nagy ágyúkat egyikét Long Tom-nak, hosszú Tamásnak.

EGYVELEG.

* **A tüdővész és kopaszág.** Aránylag feltűnően kevés kopasz ember pusztul el tüdővészben. Ennek okát az orvosok eddigelé még nem állapíthatták meg.

* **A francia köztársaságnak** a folyó évben 1440 millió forintra van szüksége. Egy statisztikus kiszámította, hogy minden francia embernek az állam számára naponta 25 centimest (30 fillért) kell megkeresnie. Egy négy tagból álló család tehát naponta egy frank adót fizet.

* **Narancs és szeszes ital.** Némelyek azt állítják, hogy az ember szeszes italok után többé nem vágyódik, ha néhány napon át négy-négy narancsot eszik. Az elsőt felkelés után a reggeli előtt, a többi 11, 3 és 6 órakor.

* **A japán-kínai háború** összes költségei, mint a japán pénzügyminiszter jelentése mondja, 378.800.927 koronára rúgnak.

* **A földrengések** nagy befolyással vannak a földterületek alakulására. Indiában az angol mérnökök ez okból új háromszögeléseket ejtettek meg azokon a területeken, a hol utóbbi időben földrengések voltak s azt találták, hogy e helyeken a legnagyobb bemélyedés 1 méter 30 cm., s a legnagyobb talajemelkedés 7 méter 30 cm. a földrengések következtében.

potáról, terveiről, kilátásairól. Dr. Leyds a háború megkezdése óta rendkívüli munkát végez s hogy az európai közvélemény oly általánosan a boerok felé fordult részvételével, az nagy részben az ő érdeme.

Többi képeink a háború egyes érdekesebb epizódjait mutatják be. Jellemzi a boerok szívós kitartását és macakosságát, hogy olyan hegyre, a hova ökör, ló nem tud följutni, a katonák maguk viszik föl az ágyúkat. Csapatosan, szálával kapaszkodnak bele hosszú kötelekbe, láncokba s addig vesződnek vele, a míg a legmeredekebb hegyet is megszállhatják ágyúikkal, hogy aztán gyilkos tüzelést kezdjenek az angolokra.

A Methuen lord és Kronje között Magersfonteinél és Modderrivernél vívott harcokból való egy másik képünk, melyen közvetlen az angol csapatok közelébe csap le a robbanógolyó s a tiszt sietve visszaparancsolja onnan embereit.

A híres és sokat emlegetett angol hajóágyú egyikét is bemutatjuk, a mint rögtönzött talppal és kerekekkel ellátva működésbe hozták. Ez ágyú Methuen lord seregéhez tartozott s az angol katonák, a kik szeretik fegyvereiket emberi néven nevezni, Chamberlainról, a harcias gyarmatügyi miniszterről nevezték el. Ezt



Kronje tábornok.

A KRONJE VEZÉRELETE ALATTI BOEROK EGY CSAPATA MAFEKING OSTROMÁNÁL, EGY 15 CENTIMÉTERES CREUSOT-ÁGYÚ KÖRÜL CSOPORTOSULVA.

KÉPEK A DÉLAFRIKAI HÁBORÚBÓL.

A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS GYORSIRODÁJÁRÓL.

I.

Hazánkban először az 1840-iki országgyűlés főrendiházában működtek gyorsírók. Ezek feljegyzései alapján készült az úgynevezett főrendiházi napló. A gyorsírók, vagy mint akkor nevezték: *sebesírók* feje Hajnik Károly volt; köztudomás szerint ő tekinthető az első magyar gyorsírónak.

Ez a gyorsiroda, akkori nevén gyorsíró-kar azonban az országgyűléssel nem volt szerves kapcsolatban; a két Ház a gyorsíró-főnökkel szerződött s ez alkalmazta a gyorsírókat. Így volt ez az 1861-iki országgyűlésen is, a hol még szintén Hajnik Károly vezette a gyorsírodát.

Hajnik még felette patriarkhális módon működött. Alkalmazottjai többnyire az angol Taylor rendszere szerint írtak, a mely azonban

intézménykép illeszteni be azt az országgyűlés keretébe. Pártolta e törekvést mindenkifelett Deák Ferencz, a ki a Háznak a Könyvitől kidolgozott szervezetet ajánlta elfogadásra. Mily érdekes, hogy e nagy elme, kinek vállaira egy egész ország gondja nehezedett, még a gyorsírói hivatal szervezésének a kérdésével is ráért foglalkozni.

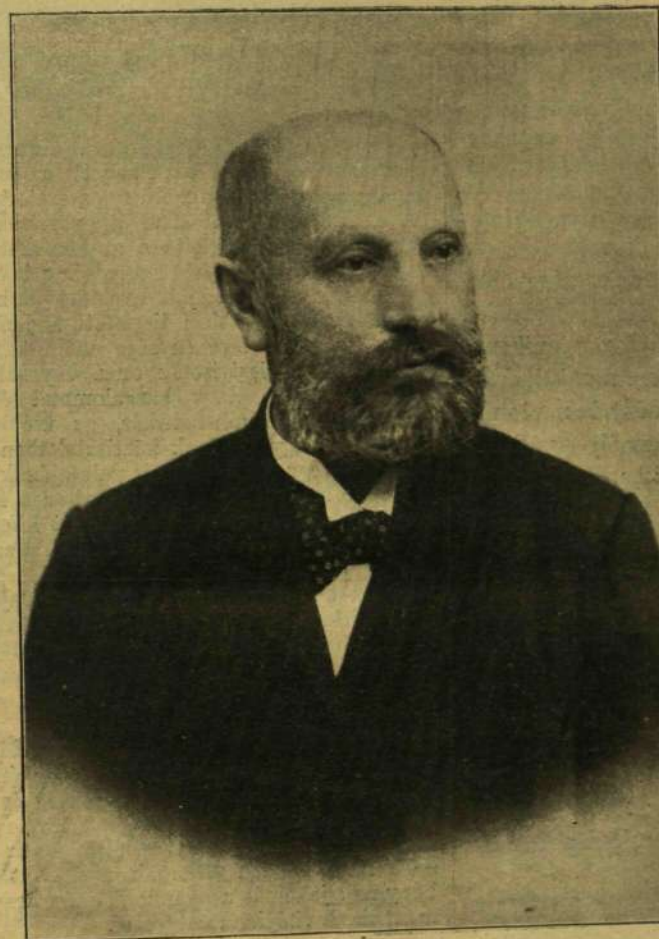
Kónyi és Fenyvessy szeme előtt a berlini parlament lebegett, a mely akkor egyedül tekintette a gyorsírói kart rendszeres hivatalnak. Mert sajtóságos, hogy Angliában, a gyorsírás tulajdonképi hazájában sem működnek a parlament ülésein hivatalos gyorsírók. Minden egyes lapnak megvan a maga külön gyorsírókara, s a parlamenti ülések hiteles közlöje, Hansard is a «Times» gyorsírói közleményeiből állítja össze az ülések naplóját.

A mi gyorsírodánk mai szervezete a két Ház együttes határozatán alapszik. Főnökeit és hivatalnokait a két Ház elnökei közös megegyezéssel

telmü a pusztá utánairással. Gyors fogalmazói képesség is szükséges hozzá, mely a szónoklatból kiéri a mondatok szerkezetét; megteszi a beszéden a szükséges simitgatást, hogy a szónokot oly mondatokban szólaltassa meg, a melyekben az beszélni szokott, de ne nyessen el semmit se a mondatokból, még ha felesleges sallangjaik vannak is.

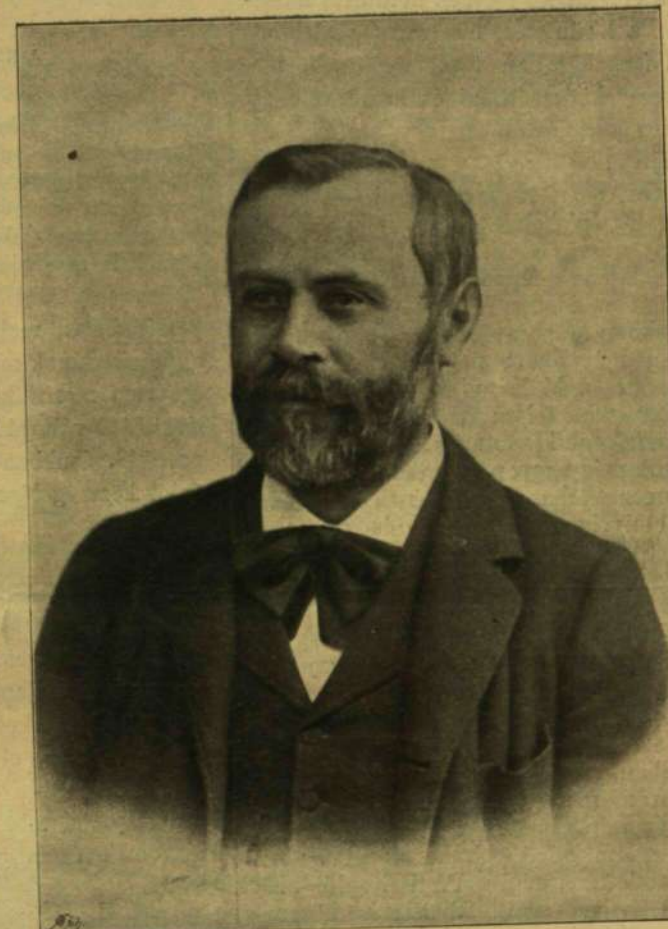
Maga a gyorsíró főnök ritkán jegyez a Ház üléseiben; régebben is csak a kormány tagjainak, avagy a vezérszónokoknak a beszédeit írta ő maga. Különösen így volt ez az első időkben, mikor gr. Andrássy Gyula egyenesen szükségét érezte, hogy beszédeit Kónyi jegyezze.

Kónyi Manó, mint főnök, 20 évig vezette az országgyűlési gyorsírói hivatalt. Hivatala szervezése s a vezetés első nehézségei azonban nagyon megviselték az erejét, s így 1885-ben nyugalmába vonult. Elismerését iránta az országgyűlés azzal róta le, hogy nyugdíjúl egész fizetését megszavazta neki. A képviselőházban



Erdélyi fényképe után.

FENYVESSY ADOLF.



Steinley fényképe után.

KÓNYI MANÓ.

ekkor már a külföldön mindenütt elavult s a magyar nyelvre egyébként is nehezen volt alkalmazható. Toll s nem ceruza volt az írószerek, s a beszédek terjedelmét penna-bemártásokkal mérték: egy, két, három, stb. *mártásos* beszédnek nevezvén azokat.

Hajnik mellett 1861-ben tűnt fel az a férfiú, akkor még alig 23—24 éves ifjú, a kire a gyorsiroda szervezésének feladata várt.

Mikor a haza bőlese az új alkotmányosság első éveiben egy fiatal, nagyra törő harátját, ma már a nagyok egyik legnagyobbját, először a Ház ülésebe vezette, a terem közepére, a gyorsírók asztala felé mutatott s így szólt: «Látod ott azt a fekete fiatal embert? Azzal igyekezzél először jóban lenni; az itt rád nézve a legfontosabb!»

Ez a fekete fiatal ember Kónyi Manó volt, az országgyűlési gyorsírodának mai alakjában szervezője és megteremtője.

Vele és hű társával, Fenyvessy Adolfal is szerződési viszonyban volt először az 1865/8-iki országgyűlés. Átlátták azonban, hogy a gyorsírók munkásságának szervezetet kell adni s

nevezik ki, s ők az 1885. évi nyugdíjtörvény (XI. t.-cz.) értelmében az állambiztosok sorába tartoznak. Négy revizor, tíz gyorsíró, két segéd s két ügynevezett turnusvezető e hivatalnoki kar tagjai. A voltaképi munkát, a jegyzést, a revizorok és gyorsírók, az irodai tennivalókat pedig a turnusvezetők végzik. A turnus és a turnusvezető mivolta kezdetben nem egy képviselőnek üt szegét a fejébe. *Turnus* az az idő, a meddig egy-egy gyorsíró, vagy revizor a Ház üléseben egyfolytában dolgozik. A gyorsíró turnusa öt percig, a revizoré félóráig tart; így egy revizor ugyanazt jegyzi, a mit hat gyorsíró. Ennek a beosztásnak az a célja, hogy a revizor egybefüggő följegyzései alapján ellenőrizze a váltakozó gyorsírók darabonkénti jegyzeteit. A gyorsíró az öt perc eltelté után az irodába siet lediktálni följegyzéseit, a mi újabban tíz írógépen történik, a melynél ugyanannyi gépirónó dolgozik. A gyorsírói turnusokat azután a revizor nézi át, betölti hézagaikat, a gyorsírói nyelven ügynevezett *lyukakat*. Egyik turnusvezető teendője végül az, hogy egybeállítsa az ülés naplóját, melyet egy óra múlva már a Ház külön könyvmatos lapja a napilapoknak oszt ki s melyet azután a képviselőház hivatalos naplói sorába illesztnek.

A gyorsírói munka, a jegyzés, nem egyér-

Szilágyi Dezső, a főrendiházban pedig báró Sennyey Pál elnök méltatták érdemeit.

Kónyi Manó a politikai élet mozgalmas világában szerzett tapasztalatait visszalepte után más téren, a politikai irodalomban érvényesítette. Legnevezetesebb munkája Deák Ferencz beszédeinek közrebocsátása volt; hat kötetben gazdagította irodalmunkat nemzetünk e közkinccsel, s bennök Deák Ferencz 1829—1873-ig terjedő politikai munkásságát tárja elénk. Az egyes beszédek mellett adja az illető ülések leírását, megjelöli a beszéd keletkezési körülményeit, sok helyütt közli más szónokok odatartozó nyilatkozatait kivonatossan, valamint számos illusztráló okmányt és adatot, ugy, hogy Kónyi ezen munkája nagybecsű történeti forrásmunka marad mindenhá. Szintén igen becsesek Kónyinak a «Budapesti Szemlé»-ben megjelent tanulmányai: «Deák Ferencz miért nem ment el az 1843-iki országgyűlésre», «Deák Ferencznek az 1861-iki országgyűléstől elfogadott két feliratáról», s «Beust és Andrássy 1870—71», a figyelmes olvasó mindenütt fölismeri azok összeállításában a mesteri kéz művét, mely gyakorlatát

ott, a Ház kellő közepén, a közélet élénk mozgalmában szerezte.

Kónyi Manó életrajzi adataiból megemlítjük, hogy 1843-ban Kaposvárott született. Tanulmányait Pesten, majd Bécsben végezte. A Stolze-féle gyorsírást 1859-ben megtanulván, 1861-ben a gyorsírói pályára lépett s az 1861-ki magyar országgyűlésen, de különösen az 1863-64-iki nagyszabedű országgyűlés több nyelvű tárgyalásainak ügyes följegyzésével kiválóan kitüntette magát. E sikeres működése alapján őt bízták meg Fenyvessy Adolfal együtt a magyar országgyűlési állandó gyorsíró-hivatal szervezésével. Ez a gyorsíróda 1865-től 1885-ig, vagyis nyugalomba lépteig az ő főnökségük alatt működött.

Dr. K. E.

II.

A közszolgálatban három évtizednél többre terjedő és sikereiben gazdag munkásság nyerte el méltó kitüntetését, midőn *Fenyvessy Adolft*, a magyar országgyűlés gyorsíróadójának főnökét, a székes főváros törvényhatósági bizottságának tagját, Ő Felsége *Zalai* előnévvel a múlt évben nemességre emelte. Ez esetben nem üres külsőség volt ez a kitüntetés, hanem megérdemelt jutalma a fáradhatatlan tevékenységnek, melyet Fenyvessy közgazdasági és közművelődési ügyeink buzgó szolgálatában egy hosszú életpályán kifejtett.

FENYVESSY ADOLF 1837-ben született Zala-Egerszegen. Középiskoláit Székes-Fejérvárott és Szombathelyen végezte, 1858-ban a fővárosba, az akkor még Budán volt műgyetemre került. Abban az időben Kautz Gyula tanította a főiskolánkban a nemzetgazdaságot, mely tudományág már akkor nagyon érdekelt az ifjú Fenyvessyt, a ki Kónyi Manóval és Bródy Zsigmonddal együtt folytatta önképzését. 1859-ben a gyorsírással kezdett foglalkozni, a mely akkor nálunk még nagyon fejletlen volt. Fenyvessy a porosz Stolze rendszerének lett híve, azt magyar nyelvre alkalmazta és ezáltal a szélében Stolze-Fenyvessy-féle névezett gyorsíró-rendszert megalapította. Ezt használták az 1861-iki rövid országgyűlésen is, melynek gyorsíróadójában Fenyvessy Kónyival együtt működött. Időközben, 1863-ban tankönyvben is megírta az új rendszert, mely azóta nálunk számos követőre talált, annál inkább, mert Fenyvessy azt 1862-től 1873 végéig a belvárosi főreáliskolában, majd a tudomány-egyetem bölcsészeti karán maga is tanította. Fenyvessy azonban a gyorsírást mellett közgazdasági tanulmányokkal is foglalkozott; 1870-ben munkatársa lett a régi «Pesti Napló»-nak, melybe két évtizeden át, 1890-ig írt közgazdasági és politikai vezércikkeket. A főváros egyesítésekor a képviselőtestületbe őt is beválasztották. E három téren: a gyorsíróadójában, a törvényhatósági bizottságban és a hírlapírásban folyt ezután Fenyvessy, sokoldalú köztevékenysége. A «Budapesti Szemle»-be 1875 óta írt kisebb-nagyobb cikkeket és tanulmányokat, a melyek hosszú sorából csak a «Magyarország kereskedelmi mérlege», «A fogyasztási adók és a vámjövetelem», «Az első magyar vasút» (a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában is megjelent), «A leszámlálás Horvátországgal», «Biztosítási politika», «Allamzsvetésegek pénzügyei» címűeket említhetjük. 1889-ben a takarékpénztárakról írt tanulmányt, továbbá a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület felszámolás történetét tárgyzó, 1890-ben megjelent — németre és francziára is lefordított — munkát, a mely tanulságos képét adja e nagy hitelintézetünk múltjának és egy egész kis hasontárgyú irodalomnak szolgált mintául. 1887-ben lefordította az Akadémiától kiadott «Nemzetgazdasági Írók Tára» számára a két híres fizikrta, Quesnay és Turgot némely munkáit.

Tagja a fővárosi pénzügyi, közlelmzési bizottságoknak és a vasúti bizottságnak, mely minőségében talán nincsen az a költségvetés, vagy fontosabb pénzügyi javaslat, melyhez Fenyvessy hozzá ne szólna, azt indítványokkal vagy módosításokkal előbbre vinni ne törekednék. Így kiváló része volt a főváros régebb és újabb költségeinek konvertálására vonatkozó tárgyalásokban, a vásárcsarnokok intézményének életbevitelében. Folyton sür-



Uher fényképe után.

JANKOVICH ISTVÁN.

gette a munkálakások ügyét, melyet annyiban eredményre is juttatott hogy négy munkálakóház a Kén-utczában tényleg felépült. Kezdeményezte a népoktatás ingyenességét. Az 1881-ben megalakult hírlapírók nyugdíjintézetének is egyik kezdeményezője volt.

Fenyvessy 1861 óta működik az országgyűlési gyorsíróadójában, melynek 1885 óta első főnöke. A gyorsíróadójának mindig sietős, lázas tevékenysége sem meríti ki lankadatlan munkakedvét. Hivatalát a változó házelnökök és a hangulatokban, felfogásokban sokszor szeszélyes politikai pártok közmegelegedésére tölti be.

B. G.

III.

Mikor Kónyi Manó megvált húsz éven át oly kitűnően betöltött állásától, az akkor újon szerzett másodfőnöki állásra *Markovits Ivánt*, mint az általa alapított gyorsíró-rendszer fejét nevezték ki. *Markovits* megrongált egészségével nem sokáig bírta el e tisztég terheit. Rövid pár évi működés után ő is nyugalomba ment, az örökös nyugalomba, hova rendszere nagyszámú követőinek és a gyorsíróhivatalnak részvéte kísérte.

Markovits utódja egyik jeles tanítványa, *Jankovich István* lett. Sajnos, szintén csak rövid időre. A múlt héten ő is elhunyt, alig 52 éves korában.

Jankovich kinevezése a gyorsíróda másodfőnöké az alapon történt, hogy a gyorsíróda vezetésében *Markovits* rendszere is képviselve legyen. Kitűnő gyorsíró tisztelték benne társai, s éy oly kitűnően állta meg helyét mint másodfőnök Fenyvessy Adolf mellett. Szeretreméltó egyéniségével, mely a társas élet minden terén népszerűvé tette nevét, műveltségével és sokoldalúságával a politikai világban is számos jó barátta tett szert. A gyorsíróadójában történt czélszerű újításokból jó rész *Jankovich*nek köszönhető.

Újabbban a gyorsírói följegyzések átírása gyökeresen megváltozott; ebből a szervező munkából is — mint minden munkából — derekasan kivette a maga részét *Jankovich*. István. Ma a külseje is más a gyorsíróadójának. Azelőtt irnokos voltak e czélra alkalmazva, kik közönséges írásba foglalták a gyorsírók diktálta beszédeket. Most gépirónok teljesítik e munkát. A diktálás ideje alatt az írógépek zakatolása és a gyorsírók hangos szava tölti be az iroda helyiségeit, hol még az újságírók szorgos csapata is végzi tudósító tisztét. Csak a főnöki fulke, hol többnyire a beszédket átíró képviselők is letelepednek, meg a kis revizori szoba nyujtanak némi csendet. Hát még, mikor egy pártvezér, egy miniszter, vagy éppen a miniszterelnök beszél! Mekkora sürgést-forgást idéz elő ez a gyorsíróadójában!

A már «lekopogtatott» beszédet rendszeren a revizor nézi át. Csak sürgős kívánatra adják felülvizsgálás nélkül a szónok kezébe, a ki természetesen csak a beszéd irányán változtat, persze nem mindig a beszéd javára. Van nem egy régi jeles parlamenti szónokunk, a ki soha egyetlen beszédét sem nézi át és teljes megnyugvással bizza a feladatot a gyorsírókra, kiknek az hivatásuk. Érteneik is hozzá, hiszen nagyobbbrészt, mint Kónyival és Fenyvessyvel is láttuk, maguk is írók vagy újságírók. Ott van, hogy mást ne említsünk, *Radó Antal* és *Vikár Béla*; köztük volt sokáig *Günther Antal* és több éven át *Fayer László*, a budapesti egyetem büntetőjogi tanára. De még ha nem azok is, a folytonos gyakorlat beavatja őket a stílus titkaiba. Ha meg kellene írni a magyar politikai szónoklat nyelvének bírálatát: ily munkára a gyorsíróadójában nem egy hivatott erő akadna.

Az országgyűlési gyorsíróda, mely ma is oly mintaszerűen felel meg hivatalának, még jobban ki fogja bontani szárnyait, ha majd mostani szoros helyiségeiből az új országházba költözik át, a hol a gyorsírók számára is működésükhöz méltó elhelyezés van biztosítva.

*

Fentebbi közleményünk kapcsában az országgyűlési gyorsíróda mostelhunyt másodfőnökéről, *Jankovich István*-ról még a következőket jegyezzük föl:

Jankovich 1871-ben lépett a gyorsíródába mint gyakornok s innen emelkedett a revizorságig, majd másodfőnökségig. Nagy szeretettel karolta föl az iroda ügyein kívül a gyorsírók országos egyesületét, szervezte a szaklapokat, résztvett az egyesület vezetésében s anyagilag is hathatósan elősegítette annak czéljait. Erdemei jutalmául ez az egyesület már régebben tiszteleti tagjának választotta. Gyorsírói tevékenység mellett társadalmi téren főleg a tisztviselők orsz. egyesülete javára hosszú időn át nagy buzgalommal és sikerrel működött előbb mint titkár, az utóbbi hat év óta mint az egyesületnek köztisztviselőben álló igazgatója. Az egyesület pompás palotájának építése általában az egyesület fölvirágoztatása körül nem muló érdemei vannak. De épen itt kifejtett lázas munkássága, az építés izzalmái és fáradsalmi nyagban megviselték amugy is zaklatott idegétét, sőt aláásták lelke egyensúlyát. Ennek tulajdonítható, hogy a házépítésre vonatkozó számadásokban, melyekkel halála előtt napokon keresztül vesződt, már sehoggy sem bírt eligazodni. Álmatlanul töltötte az éjekeit és nyugtalanul a napokat, s így mind izgatottabbá lett. Mulasztással vádolta önmagát, a ki magán- és hivatali ügyeit mindig példás rendben tartotta, és vélt mulasztása miatt önként megvált életétől. A számadásokat az elnökség és felügyelő bizottság *Jankovich* hátrahagyott levele következtében a legszigorúbban átvizsgálhatta, s az eredmény — a mi különben előre bizonyos volt — az elhunytnak jellemét a gyanúnak még árnyékától is ment tiszta világtába helyezte.

—r— a.

GRÓF NEMES NÁNDORNÉ MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOKBAN.

Alig zárultak be a Műcsarnok kapui a Liezen-Mayer- és Győrök-féle kiállítások mögött, máris újabb művészi gyűjtemény foglalta el a helyöket: *gróf Nemes Nándorné* szül. báró *Rannsonet* *Eliza* hátrahagyott műveinek együttes kiállítása, mely 247 festményből és rajzból áll és négy nagy termet tölt meg a Műcsarnok helyiségeiből. Finom művészi érzékű és szép tehetségű nő munkái ezek, melyek közül sok művészi önállóságról tesz bizonyosságot, több pedig a dilettantizmus igen fejlett fokán áll.

Rannsonet *Eliza* báróné 1843-ban Bécsben született francia származású főúri családból. A művészet iránti erős hajlamai már akkor jelentkeztek nála, midőn férjhez ment *Nemes Nándor* gróffhoz, a ki midőn a katonai pályától megvált, egy ideig országos képviselő is volt. *Gróf Nemes Nándorné* *Vastagh György* jeles arcképfestőnktől nyerte az alapvető oktatást a festészetben az 1870-es évek elején, szépen fejlődő művészi érzéke a művészet behatóbb tanulmányozására indította; — európai tanulmányútát is tett. Több műven meglátszik az akkori idők divatos mestereinek, *Manet*, *Chaplin*, *Carolo Duran* és *Munkácsy Mihály* hatása. Később a bécsi mesterek modorában festi családi arcképeit s színeiben felismerjük az Angeli befolyását is. Kiállított művei többnyire nevezetes emberek arcképei, így *Deák Ferencz* (Pestmegye



GRÓF NEMES NÁNDORNÉ SAJÁTFFESTMÉNYŰ ARCKÉPE.

tulajdona), *Perczel Béláé* (a képviselőház tulajdona), *Csáky Albin* gróf (a történelmi arcképcsarnok tulajdona). Egyiptomi utazásáról több sikerült színvázlat tanúskodik. A nyolcvanas évek elején visszavonult szent-tamási kastélyába, a hol megpróbálkozott többször a magyar népies képtárgyak feldolgozásával is, melyek egyik legjobbakat, az «Áldozás» címűt mi is bemutatjuk, valamint saját maga festette arcképeit is, melyről művész szakértők is sok dicsérreltel nyilatkoznak. Hogy mennyire áthatotta lelke a művészet iránti szeretet, bizonyítja az, hogy végrendeletileg 20,000 koronát hagyott a Képzőművészeti Társulatnak szegény művészi ifjak eligazítására, mely maradvány emléke lesz a tavaly elhunyt *nemes úrbölgynek*. A jelen kiállítást *dr. Wagner Géza* rendezte nagy gondnal s jóvedelme a művészek nyugdíj-alapjának van szánva.

Paar Géza.

TORZKÉPEK A HÁBORÚBÓL.

A boer-angol háború elején közöltünk már egy-két képet, melyek a háborúban szereplő személyeket figurázzák ki. Most ismét bemutatunk egy sorozatot, ezúttal főleg amerikai élezzlapokból.

Az elmés rajzoló tolla nyomon kíséri a társadalmi és politikai élet eseményeit s egy-egy ügyesen a papírra vetett rajz gyakran jobban jellemzi a személyeket s a közvélemény rokon-ellenszenvét, mint holmi hosszadalmas ismereteselek. A francziák ősi angol gyűlöletéből, mely most fokozott erővel lobbant föl, fakadtak élezzlapaiknak rajzai, melyek az angolokat igen kellemetlenül érintették. Általában valamint a legtöbb nép közvéleménye, úgy élezzlapjaik is a boerok pártját fogják. Még Amerika is az angolok ellen fordult, nem törődve a faj és nyelv közösségével s azzal a barátságos viszonytal, melynek a spanyolok ellen viselt háborújában sok hasznát vette. Mutatják ezt azok a torzképek, melyek különböző élezzlapokban megjelentek.

Nincs minden ironia nélkül a new-yorki «*Judy*» képe, a mely egy ismert festmény után *Krüger* ábrázolja, a mint az angolok — mint ez állítólag csakugyan szándékuk is volna — Szent Ilona szigetére viszik. Az eredeti kép, melynek ez a paródiája, *Napoleon* ábrázolja így s a rajzoló meg is tartotta a *Napoleon* ruháját *Krüger*en. A háttérben *Chamberlain*, *Salisbury* lord, *Rhodes Cecil* s más angol intézői a háborúban láthatók, kárörvendő arccal nézve a rabot.

Humorosan mutatja be a «*Detroit Evening News*» rajzolója *Krüger* apó borbélyműhelyét,

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A *Budapesti Szemle* márcziusi kötet tartalmas cikkeinek elsőjében «Társadalmi múzeum és munkás-statisztika» cím alatt *Maddello Gyula* azt fejtegeti, hogy a megfigyelésen alapuló legbecesebb adatokat, melyek a szociális ügyekre vonatkoznak, tegyük mi is szemléltetőkké, a szemléltetés jobban felvilágosít mindenkit, mint a statisztikai adatok. Van már három gazdasági, kereskedelmi, mezőgazdasági és közlekedési múzeumunk; ezekből most már kifejlődhetik a társadalmi múzeum, *Bayer József* folytatja és befejezi a magyar színesztet múltjához sok új adattal szolgáló tanulmányát a nemzeti játékszfáról, mint közügyről. *Szerecsányi Miklós* a második részt írta meg a vallásos költészetben és festészetben, a történetben és művészetben oly nagy szerepet vívó *szent Orsolya* legendájáról. A szépirodalmi közlemények közt egy új orosz regény első része olvasható: «*Szeralem*», írta *Patapenko*, oroszból fordította *Ambrozovics Dezső*; továbbá *Kozma Andortól* «*Katonák*» című költemény, mely a Kisfaludy-társaság legutóbbi ünnepélyes közgyűlésén oly élénk tetszést aratott. Ezeket követi *Norway Győző* tájékozottságról és gondosságról tanúskodó cikke «*Madách* életrajzáról és költészetéről», (*Palágyi* könyve alkalmából); *Molnár Gézá* «*A humor* a program-zenében», *Eber László* «*A képzőművészeti társulat* tárlata» egészítik ki a gazdag tartalmat, s aztán könyvismertetések következnek, ezek közt *Jakab Ödönnek* «*Szilágyi és Hajmási*» című költői beszédeinek kritikája. A «*Budapesti Szemle*» a Tud. Akadémia pártfogása mellett jelenik meg *Gyulai Pál* szerkesztésében. Ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona.

Regények, elbeszélések. Az utóbbi napokban több érdekes szépirodalmi munka jelent meg. Ezek közt oly előkelő író műve is, mint *Herczeg Ferencz*. Címe: «*Jedgenek között*». A nevelőnaplója. *Singer* és *Wolfner* kiadása, s ára 2 korona 80 fillér. Ugyanez a könyvkereskedő czég adta ki *Szomaházy István* elbeszéléseinek újabb kötetét «*Déli korzó*» címen. A kedvelt író húsz rövidebb elbeszélését nyújtja a kötetben, mindenik biztos kézzel rajzolt kép egy-egy alakról vagy hangulatról. A díszes kiállítású kötet ára 3 korona. *Szintén Singer* és *Wolfner* kiadása: «*Falusi potemtátok*», tizenöt elbeszélés és rajz *Lőrinczy Györgytől*; ára 2 korona 40 fillér.



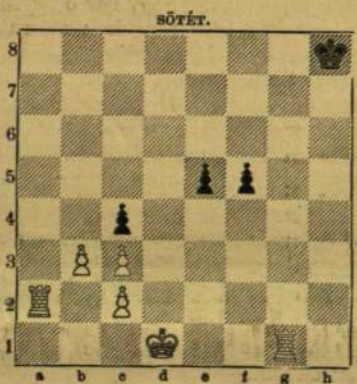
ÁLDOZÁS. — Gróf Nemes Nándorné festménye.

orvosa Nagy-Kállóban 85 éves korában. 1848/49-ben a nyiregyházi nagy honvéd-kórház főorvosa, a vármegyék visszaállítását követően Szabolcs megye főorvosa lett. 1899-ben néhány hónap alatt 13 ezer frtot gyűjtött a szegény tanulókkal állami gyámság alá tartozóknak. — NEDECKY FLÓRIS, az esztergomi primási uradalom főfogorvosa, 48-as honvédszázados, 86 éves, Érsekújváron. — HORVÁTH ADÁM, kántortanító és régi honvéd, 80 éves, Szőlős-Győrökön. — DIEODRESZKI MIHÁLY, végrehajtó, a szabadságharc egyik hősi katonája, Bihar-Diószegen. Fegyvertársa volt Rulikovszki lengyel századosnak, a szabadságharc vértanújának és sok csatában vett részt. — LEFKOVICS MÓR, 1848/49 honvédmester Sátoralja-Ujhelyen. Matolai Etele alispán mondott koporsójánál istenhozzátót a szegény agg honvédeknek. — WINTER ADÁM, régi honvéd őrmester, Németújváron, tizedes mindkettő 78 éves, s mindkettő a budapesti honvédmérnök lakója. — NEHRÉBECZY KÁROLY, nyug. magyar kir. honvédszázados, 65 éves korában Pécsen. — Nemespalágyi PALÁGYI KÁROLY, a dunántúli h. é. vasutak titkára, Regele János kir. tanácsos, képviselőházi főigazgató veje, életének 35-ik évében. A megboldogultban Palágyi Kálmán államrendőrségi felügyelő és Palágyi Gyula képviselőházi tisztviselő főnökek gyászolják. — PÁRTOS KÁLMÁN, nyug. államvasuti ellenőr főnök, 51 éves, Aréóban, Pártos Gyula fővárosi építész és Pártos Béla ügyvéd testvére.

Dr. SZIKSZAI SZABÓ JÓZSEFNÉ szül. Rickl Ilona, 50-ik évében Debreczenben. — ÖZV. MIHAJLOVITS BELÁNE, szül. Bartha Irén 41 éves korában Budapestben. — KILÉDI-BIASINI ANGÉLA, Biasini Domokos dr. és neje. Plachy Paula lánya, 15 éves, Gödön.

SAKKJÁTÉK.

2157. számú feladvány. Köhnlein F.-től.



Világos indúl a a negyedik lépésre matot mond.

A 2141. sz. feladvány megfejtése. Michéls F.-től.

Világos. Sötét.
1. Hg7-g8 ... Ke6-d5 : (a) 1. ... c6-d5 : (b)
2. Va7-e3 ... c6-e5 2. Va7-e7 + Ke6-f5
3. Hg8-e7 mat. 3. Hg8-h6 mat.

Világos. Sötét.
1. ... c6-e5
2. Bg5-g6 ... t. sz.
3. Va7-e7 mat.

A 2142. sz. feladvány megfejtése Feigl M.-től.

Világos. Sötét.
1. Va7-a8 ... Ke5-f6 (a) 1. ... Ke5-d4
2. Va8-f8 + ... Kf6-g5-e5 2. Kd6-b5 + ... Kd4-e5
3. Vf8-g7 mat. 3. Fc7-d6 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Liptóváros: Hoffbauer Antal. — Kecskemét: Balogh Dénes. — Gyulán: Nusztek Sándor. — Losoncson: Demeter József. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

A sas prédája. Közölni fogjuk. A monte-carliói kártyaszobában. A kártyabarlang három alakjáról semmit sem árul el, így nem is tud érdeket kelteni irántuk.

Elszegényedés. Sarkvidéken Szerzőnek eddig megjelent műveiben anyai jelét láttuk a tehetségnek, hogy sajnálnunk kellene, ha elkedvetlenedve búcsút venne az irodalomtól. Költői szemmel nézi a világot s erős érzést tud önteni műveibe. A most beküldött két sikerült mű közül az első közölni fogjuk.

Látogatás. Levele. Vén cimbalmos. Az első közölni lehetne, kivált ha szerző a minden versszakban refrain-szerűleg ismétlődő második sort kijavítaná, mely nem illik össze a szintén ismétlődő első sorral.

KÉPTALÁNY.



A 'Vasárnapi Ujság' folyó évi 8-ik számában közölt képtalány megfejtése: Az az igazi férfi, ki fájdalmit és szenvedést idegen részből és segítség nélkül tudja leküzdeni.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Gummiárak, betegápolási eszközök stb. (összesen F. Bergerárd párisi gyártó) legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándor egyetemi kötszerszálán, Bpest, Erzsébet-körtű 50. 6734

AZ ANGLO-OSZTRÁK BANK.

XXXVI. RENDES KÖZGYÜLÉSE

1900. évi április 2-án este 6 órakor tartatik meg az osztrák mérnök- és építész-egylet nagytermében (Bécs I., Eschenbachgasse 9.).

A tárgyalás sorrendje:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelőtanács jelentése az 1899. évi zárszámadást illetően és a felelti határozás.
3. Az 1899-ik évi mérleg szerinti tiszta nyereség hovatáradításának elhatározása.
4. A kormánytanácsba 3 tagnak beválasztása a működési időtartam lejártáig.

Az alapszabályok 30-ik szakasza értelmében* szavazatképes részvényes urak ezennel felhívattak, hogy részvényeiket, nem esedékes részvényekkel együtt, bezárólag márczius 26-ig: Bécsben az Anglo-osztrák bank Osztályfőnöknél, Londonban az Anglo-Austrian banknál, Budapestben, Brinnben, Prágában és Triestben az Anglo-Osztrák bank fiókjainál letétmenyezzék.

Az alapszabályok 27-ik szakasza értelmében meghatalmazások csak szavazatra jogosított részvényesekre ruházhatók át. Bécsben, 1900. évi márczius hó 7-én.

Az Anglo-Osztrák bank igazgató tanácsa.

* Az alapszabályok 27. §-a értelmében 25 részvény birtoklása egy szavazatra jogosít. (Utányomat nem díjaztatik. 8621)

Nehézség.

A ki eskóban, görceken és más idegben szenved, keressen ezeket az orvosokat, küldi ingyen és bérmentve a Schwaben-Apothek Frankfurttal.

Megjelent és minden könyveskereskedésben kapható:

ÉLET.

ELBESZÉLESEK

Irta

JAKAB ÖDÖN.

Neogrady Antal

cimképpel.

Ára füve 1 frt.

REGI

származás viszkettség és mindenféle bőrbetegségeknél (bőrretek, kéz- és lábizzadás, ótvár) legjobban ajánljuk az «Ichtio-Salicyl»-t, mely a test bármely részén használható feltűnő eredménnyel. Szaglatlan! Ártalmatlan! Nagy téglát tartalmaz. 1 koronára. Dr. Czuczor 200 kiegészítés (reuma) szenvedésnek nélkülözhetetlen szer a kúrtett «Norvin», mely néhány bedörzsölés után megszünteti a legkisebb hasogatást, szagot, esonhalmakat, derékfájást, szúrást, csuszog- és fejfájást. Mindennemű daganatot a test bármely részéről eltünt. Nagy üveggel 80 krajczár; utasítás mellékelve!

Köhögés mindenféle hurutos bántalmak, nehézlégzés, asma, influenza, tüdőbajok, rekedtség ellen legelőnyösebb és legjobban hatásos az «Erényi-féle javított fűke-nyer». Kellemes ízű! Nagy, nemek szép dobozokban kapható 50 Krajczárért. Mindezen szerk postán megrendelhető a készítőnél: **Erényi Béla** gyógyszerész, Szabadalmak Értékesítő Vállalat, Budapesten csak a fiókjainban kaphatók: **Török József** király-utca 12. Rendelések mindenkor amap továbbíthatnak.

Jod-forrás Hall fürdőhely.

Felső-Ausztriában. A kontinens legerősebb Jod-forrása görvél és azon általános és különleges kör ellen, a melynél a jód fontos gyógyhatást képez. Kifűnő fürdőberendezések (Fürdő- és ivókúra, begöngyölések, belégzések, massage, vill. fény és fürdő-fürdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasutállomás, Utirány Linz a D. vagy Steyr-on át. Idény május 15-től szeptember 30-ig. 8615 (Fürdők május 1-től—15-ig is szolgáltatnak.) Kimerítő prospectusok többféle nyelveken a fürdő-gondnokságtól Bad Hall-ban kérendők.

A nő szépség elérésére, tükletesítésére és fantáziára legkifejlesztett és legbiztosabb

Margit-Crème,

mely vegytiszta, zsírmes és teljesen ártalmatlan. Törvényesen védve. Ezen világhírű arczkenőcs pár nap alatt elűvölt szepőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mieser) és minden más bőrtakát. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehére, simáta és idéve varázsolja.

Ára: nagy téglát 2 kor., kis téglát 1 kor., Margit hölgy 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fűpép 1 kor., Margit arczvíz 1 kor.

Postán utárvételre vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **FÖLDES KELEMEN** gyógyszerész Arad. Kapható minden gyógyszerertárban. 8296 Sem higyant, sem ölmot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Főraktár Budapest: Török József és dr. Egger Leó és J.

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK.

HIRDETMÉNY.

A Magyar Jelzalog-Hitelbank t. cz. részvényesei az 1900 márczius hó 25-ik napján déli 11 órakor a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz. a.) tartandó **XXXI-İK RENDES KÖZGYÜLÉSRE** ezennel tisztelettel meghívattak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Az 1899. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovatáradítás iránt.

A részvények letehetőik:

Budapest: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz. a.) és a Magyar Leszámitoló-és Pénzváltóbanknál.
Bécsben: az Union-Banknál.
Párisban: a «Société générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France» című banknál. **Az igazgatóság.**

Alapszabályok kivonata.

23. §. 20 részvény tulajdona egy szavazatra jogosít.
24. §. Részvényesek, kik szavazó jogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összeülése előtt legalább 8 nappal, részvényeiket térítvény mellett letétmenyezzeni. — A letétmenyezés a bank pénztáránál, vagy más, a hirdalokban kijelölt helyeken eszközözendő.
25. §. A szavazójog személyesen, vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényeseknek adható.
26. §. Tiszteletk. tiszteletk. tiszteletk. és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok külföldben részvényesek nem volnának. — Azoknak, kik szavazójogukat igazolták, a részvények és az utána járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazolójegyek adtnak ki. — A részvények a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzékek, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzalog-Hitelbanknál 1, minden egyéb letehetően 2 példányon bejegyzendők. — A letevő a letevő részvényekről térítvényt nyer és a részvényes annak idején, a közgyűlés megtartása után, eskies ezen térítvényt visszaadása mellett, fognak neki kiszolgáltatni. — Az 1899. évi mérleg és jelentés 1900 márczius 17-től kezdve a t. cz. részvényesek rendelkezésére áll. 8622 (Utányomás nem díjaztatik.)

feljebb! — 12 méter — postabér — és vámentesen szállítva! Minták kiválasztására, nem különben fekete, fehér és színes «Henneberg-selyem» blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik!

HENNEBERG G.

selyemgyáros Zürichben.

Cs. és kir. udvari szállító.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

!! Új találmány-ra!! szabadalmat eszközöl és értékesít, védjegyet lajstromoztat a **Szabadalmakat Értékesítő Vállalat** Budapest, VII., Erzsébet-körtű 17/V. — Találmányok finanszírozása. — Felvilágosítás díjtalan. 8593

GMEHLING HERMANN

cs. és kir. udvari szállító.

BŐR-BUTOR-GYÁR,
Budapest, VII., Damjanich-u. 6.

Állandó raktár kész bőrcsizmából, fautenilekből, mappákból, kályhaellenzőkből, papirkosarakból stb., stb. 8245

Dinamogépgyár és vegyértékek gyára, fémgalvanizálás és galvanoplasztikához szükséges kellékek gyára



Képviseleje: **Pfanhauser Vilmos** BAIER LIPÓT, gyári raktára. Rökk Stúdió-utca 10. Telefon.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték (V. sorsjáték) 6. osztályának húzása f. évi márczius 14-től április 10-ig tartatnak meg, még pedig a következő napokon:

Márczius 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 29, 30. Április 2, 3, 5, 6, 9, 10.

A húzások mindig d. e. 9 órakor kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a fővárosi vigadó termében. A sorsjegyeknek a VI. osztályra való megváltása a játékterv szerint minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt 1900 márczius hó 7-ig eszközözendő. Budapest, 1900 márczius hó 4-én.

Magyar Királyi Szabadalmazott Osztálysorsjáték Igazgatósága. Lónyay Hazay

Michelstädter S. E. és H.

Sajátkészítményű cipők nagy raktára BUDAPEST, Váci-utca 28. szám.

Triumph cipők — gombolós, fűrés és zug nélküli — egyedül készítője, Dr. Högyes-féle asbest-talpbetéttel ellátott cipők nagy raktára. 8477 Fiók-telpek: Debreczen, Bacsókerék, Sopron, Újvidék, Zágráb, Brassó, Varsó, Szatmár. Minden cipő talpába bele van az ára nyoma.



GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemű vas-, aczél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti célokra, vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipeket, készülékeket a belvizek leeresztésére.

A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlóhengereket, kérengöntetű hengerekkel és malomberendezési czikkeket.

Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. Alapcsöveket, zárkészlékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocscikat.

Álló vagy fekvő gáz- és petroleum motorokat, egy vagy két hengerrel és mindennemű zuzogépeket.

Mechwart-féle forgó gáz- és petroleum-motorok. Világításhoz vagy gépek hajtásához szükséges villamosságot bármely távol 512 ságra elvezető dynamogépeket. 8192

Városi irodánk: Kossuth Lajos-utca 18. szám.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer-Naponkinti eladás és csemege-kereskedésben és cukrászdában. 7909

Szepség és egészség.

Étvágytalanság és Gyomorgyengeség gyógyítására ezek mennek Karlsruhadba holott ezt a célt otthon is elérhetik **ROZSNAY M. PEPSINBORA** használatát által, mely az emésztést elősegíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja. Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco külföldre 12 kor. 12 fill.

Váltóláz és hideglelés ellen legbiztosabb és legteljesebb szer, különösen gyermeknél, kik a leterít chinint máskép bevenni nem tudják a **ROZSNAY M. FÉLE Chininezukorka és Chininesokoládé** mely a magyar orvostok és természetgyógyászok nagy gyakorlata által, mely az emésztést elősegíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja. Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco külföldre 12 kor. 12 fill.

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményünk törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot ábrázolja. Kapható: **ROZSNAY M. FÉLE** gyógyszerertárban Arad, Szabadság-tér. Budapest: **Török József** és dr. **Egger Leó** «Nádor» gyógyszerertárban, valamint minden magyarországi gyógyszerertárban.

Szép, tiszta, üde arczbört ér el mindenki a

JUNO-KENŐCS

(kéz- és arczkenőcs) használatát által. — Teljesen ártalmatlan. Biztosan és gyorsan távolít el szepőt, májfoltot, pörncsereket (vimmert), bőrtakát (mieser), bőrhámlást, napégetést, arczverességet stb. 1. számú téglát 1 korona (30 kr.). A hozzávaló **JUNO-SZAPPAN** 60 fillér (30 kr.). **Juno-kenőcs II. számú** még finomabb és hatásosabb mint az I. számú. Téglája 2 kor. (1 forint). Hozzávaló folyékony **JUNO-SZAPPAN** 80 fill. (40 kr.)

JUNO-puder, (fehér, rózsás és arczmészínű) 1 doboz 1 korona (50 kr.)
JUNO-fogpaszta, szappan nélkül, 1 korona (50 krajczár.)
JUNO-fogszájvíz, egy üveg 60 fillér (30 krajczár.)

JUNO-HAJFESTŐSZER. (Cromatique de Juno.) Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (hajszál, szakál) szőke, barna vagy fekete színe való kényelmes és állandó festésére. — A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. — A legkínzóbb és legerősebb fogfájás egy pillanat alatt megszűnik! amerikai fogcsappal alkalmazása folytán. Legjobb szer mindennemű fogfájás ellen. Bámolat gyors hatás! Egy üveg ecsettel és használati utasítással 90 fillér (45 kr.) 1 kor. 20 fillér előzetes beküldése ellenében bérmentve. — Fenti szerk nagyserit hatását az elismerő- és köszöni levelek ezrei igazolják. Főraktár és egyedüli készítése a **BANTLER ÖDÖN** «Szent Miklós» gyógyszerertára hírneves **JUNO** készítményeknek Naponkinti eladás postával. Temesvár, Király-utca 4.

A legjobb és legártalmatlanabb pipere- és szépítőszerek

a következők: A világhírű **Norma kéz- és arczkenőcs** (azelött Ninon-arczenőcs). A legkínzóbb szer minden tisztatlanság ellen u. m. szepől, bíbers, májfolt stb. — Egy téglája ára 60 krajczár. A híres **Norma-szappan** (azelött Ninon-szappan) a legjobb szappan a világon, a Norma-arczenőcsből nélkülözhetetlen. Ára 40 kr. A legkínzóbb arczpor (poudre) a világon a híres **Norma-poudre** (azelött Ninon-poudre) 3 színben, 1 doboz 1 frt. **Norma-creme** (azelött Ninon-creme) szirtalan arcz-szépítőszert, a bőr apólasására a legjobb, különösen jó orr- és arczverőség ellen. 1 nagy téglája 1 frt 50 kr., egy kis téglája 1 frt. **Norma-hajvíz** (azelött Ninon-hajvíz) a haj erősítésére és kihullás ellen. Ára egy üvegnek 1 forint. **Norma-hajfestőszer** (azelött Ninon-hajfestőszer) a legjobb és legpraktikusabb szer (csak egy üvegben) szőke, barna és fekete színekben. Egy üveg ára 2 frt. Hozzá egy hajfestő-fűző ára 1 frt 50 kr. Egyedül kaphatók: **STEINER MIHÁLY** városi gyógyszerertárban, Temesvár, belváros, Szt.-György-tér 3.1a szám. Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerertárban, Király-utca 12.

Hogyan maradnak szépek a nők?

Legbiztosabban az arcz ápolása folytán

Leichner-féle

zsír-arczpor, Hermelin- és Aspasia-arczporral.

E híres arczporok a legmagasabb hölgykörök és elsőrangú művésznők által előszeretettel lesznek használva, mivel azok az arczbőrnek fiatal, viruló színt adnak és alig lehet látni, hogy az arcz porozva van.

Patti Adelina asszony 20 év óta Leichner L-től szerez be arczport, Patti-cremet és arczfestéket és összes megrendeléseivel, melyeket bárkinék szivesen megmutatunk, rendkívüli megelégedését kifejezve, azt mondja, hogy sohas jobb gyártmányokat nem talált és hogy azokat mindig nagy örömmel fogja használni.

Kapható minden illatszerkereskedésben és a gyárban. Leichner L., Berlin, Schützenstrasse 31.

Selyem-damaszt-ruha
9 forinttól

Kifogástalan ifjú arecszint
 On csak a **Kielhanser H.-féle GLYCERIN-CRÈME**
Párisi hölgypor
 és az elismert jószág szappanok használatát által ér el.
 Raktár: **Török József** gyógyszer, Budapest.

Azonkívül kapható minden gyógyszerárban, drogistánál és illatszerekben.

Czerny-féle híres és elismert készítményei.

Osan-szájvíz-esszencia, 1 üveg 1 kor. 76 fill. Osan-fogpor, 1 doboz 88 fill. Oriental. Rosenmich (Keleti rózsatej) 1 üveg 2 kor., hozzá a Balsamszappan 60 fill. Taaningene (hajfestőszér) sötétszőke barna és fekete színekben, ára egy üvegnek 5 korona. **ANTON J. CZERNY**, Wien XVII., Carl Ludwigstr. 6. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, VI., Király-u. 12., továbbá minden gyógytárban és illatszertárban.

Kufeké gyermeklisztjét
MAGYARORSZÁG, AUSZTRIA, NÉMETORSZÁG stb. LEGESŐ HOZZÁÉRTŐI AJÁLJÁK LEGJOBBAN TAPALJA A GYERMEKET TEJHEZ VALÓ LEGJOBB POTLEK Kapható gyógyszerárakban és drogistáknál **KUFEKE R. WIEN VI/2** REMJENÉL LEGJOBBAN BEVALIK

KÖHÖGÉS REKEDSÉG ÉS HURUT ELLEN A LEGJOBB A RÉTHY FÉLE PEMETEFÜGÜKORKA
 Ára 30 kr. 5 csomag bérmentve 1.50.
RÉTHY BÉLA gyógyszer, B.-Csaba.
MINDENÜTT KAPHATÓ
 Kérjünk csak Réthy-féle!

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN 1847
 CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB. CHRONOMETER-ÉS MŰRÁS. FŐTALÁLÓJA A REMONTOIR INGADRÁKNAK STB. STB.
 JAVÍTÁSOK 5-ÉVI JÓTÁBÁS MELLETT
ÓRAK ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLASSAL RÉSZLETFIZETÉSRE
 KÉPES ÁRJEGYZÉK BÉRMENTVE

Euthalin nélkül nincsen női szépség!
 Bekonára és lenovásra egy percnyi idő elegendő, hogy a legpompásabb, eddig el nem ért, féhérré arcszín elővarázsolassék. Euthalin bárszappanával teszi a bőrt és eltávolítja az arcról minden tisztatlanságot. Az orosz gyógyszerész-egylet vegyszert laboratóriuma által kiállított bizonyítvány szerint teljesen ártalmatlan. Kapható gyógyszerárakban, drogistákban vagy illatszerekben.
 Ára kor. 1.00. — Főraktár Magyarországon: **Török Sándor** gyógyszerár, Budapest, VI., Andrássy-ut 29. szám.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
 legfinább égetésű SAVANYU-KŰT

Szőlőajtványok
 Nemes-Kadarka, Erdei, Piros-Bakor, Kövidinka, Aramon, Alecanbús, Olasz-Rizling, Rajnai-Rizling, Madlen, Chass, piros és fehér (gyöngyszőlő), Jubfark stb. stb. gyökerecs, és szőlőművelés minden részében a legújabb ismereteket közöl. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott nyomtatott útmutató és kezelési utasítás mellékeljük. — Magvak, friss szőlés, csiraképes 100 kilo 28 frt, 50 kilo 16 frt, 10 kilo 4 frt 20 kr. Ismertető árjegyzék ingyen és bérmentve. Cím: **Szirmelléki első szőlőajtvány-telep**, Nagy Gábor, Nagy-Kágya, Bihar megye.

Élőkerítés
 (Élősövény)
 Gleditschia (koronatoris, krisztustóvis vagy tuskólepényfa) valamennyi sövényfajta között legeső. Gyorsan fejlődik, nem esmetézik, mint szőlő, orgona stb. sűrű, izmos, 15-25 cm. magas töviseivel ember és bármilyen állatnak ellentáll. Főelőnye, hogy agyak, homok, meszes, köves stb. talajban kitűnően díszlik. Szőlők, kertek, legelők, udvarok, majorkák, temetők stb. körüli kerítéshez felülmúlhatatlan, legesőbb örökös sövényfajta. Ez az első esmeté ár 6 frt, elegzőbb 200 méteres. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott nyomtatott útmutató és kezelési utasítás mellékeljük. — Magvak, friss szőlés, csiraképes 100 kilo 28 frt, 50 kilo 16 frt, 10 kilo 4 frt 20 kr. Ismertető árjegyzék ingyen és bérmentve. Cím: **Szirmelléki első szőlőajtvány-telep**, Nagy Gábor, Nagy-Kágya, Bihar megye.

50 zenedarab:
 legújabb táncos, kuplák, magyar dalok, műdalok stb. zongorára énekelgyönyörű letételek 1 frt, bérmentve 1 frt 15 kr.
GERŐ IMRE kiadónál, Bpest, Erzsébet körút 52.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER
 Farbrenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.
SOMATOSE
 erősítő-szer
Vas-Somatose
 alakjában a sápkórosoknak lesz ajánlva az orvosok által. Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételű vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose reakcióval gerjeszti az étvágyat.
 Raktárban van az összes gyógyszerárakban és gyógyszerárakban.

Irodai-cikkek Schwanhäussertől
 Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.
SCHWANHÄUSSER BÉCS,
 I., Johannesgasse 2, I. emelet.



II. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁRCZIUS 18. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világtrónikkal) együtt { egész évre 24 korona / félévre 12 * } Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre 16 korona / félévre 8 * } A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** { egész évre 10 korona / félévre 5 * } Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldi is csatolandó.

SZÉKELY BERTALAN.
 EGY NAGYERDEMŰ festőművészünk, Székely Bertalan műveinek tekintélyes, bár koránsem teljes gyűjteményét látjuk együtt a Nemzeti Szalonban most rendezett kiállításon. Székely művei azok közé a művészi alkotások közé tartoznak, a melyek jelentőségéből az izlés, a művészi fölfogás, a divat változásai mitem vonatnak le. Művészetének legbenső lényege, éltető eleme, a nemzeti érzés sugárzik ki belőlük. Vannak festményei, a melyek évtizedek előtt keletkeztek, technikai szempontból magukon hordják koruk jellegét és mégis teljes közvetlenséggel szólnak lelkünkhez. Alkotójuk kimagasló és jellemző alakja marad mindenkor művészetünk történetének.
 Székely Bertalan Kolozsvárott született 1835-ben. Mint annyi nagy művész, ő is kora fiatalágában kezdett rajzolni, festeni, s mint annyi társának, neki is tömérdek akadályllyal kellett megküzdenie, míg művészetének szentelhetette magát. 1850-ben Bécsbe ment; az ottani művészeti akadémián Führich, az egyházi festészet híres mestere, Rahl, a klasszikus irány képviselője, és Waldmüller, a népelet kedves festője voltak tanárai. 1855-ben első díjat is nyert, de hazatérve, éveken át csak arcképfestéssel volt kénytelen foglalkozni. 1859-ben Münchenben folytatta tanulmányait s egész későbbi fejlődésére ez volt döntő befolyással. Pilotynak, az ünnepelt művésznek lett tanítványa, Pilotynak, a ki oly rendkívüli hatást gyakorolt az akkori fiatal nemzedék fejlődésére. Tőle tanulta el Székely is a történeti festés, a korhű jellemzés és drámai kifejezés titkait. Münchenből küldte 1861-ben első nagy művét a pesti műkiállításra. II. Lajos király holttestének föltalálása a mohácsi harcztéren, volt a fiatal művész első nagy festményének tárgya. Idegen környezetben, idegen hatás alatt is hű maradt mély nemzeti érzéséhez, a melyet hazulról vitt

magával. Nagyon jellemző ez nemesak Székelyre, hanem általában a magyar történeti festészetre nézve. Piloty és a legkitűnőbb német, francia vagy angol történeti festők műveiből a nemzeti elem egészen hiányzik. Nekik a világtörténetből vett bármilyen tárgy alkalmas volt, ha csak erős drámai érzést tudott kelteni, míg a mi festőink majdnem kivétel nélkül nemzeti történetünkből vett eseményeket ábrázolnak, s kifejezői annak az erős nemzeti szellemnek, a mely a szabadságharc után, az elnyomás idejében is a magyar élet minden nyilvánulását annyira jellemzi. Székely különben már

ez első nagyobb munkájában is kitűnő jellemző tehetségről tesz tanúságot. A gyász, a megilletődés megkapóan tükröződik vissza minden alakjáról és a tájképi környezet még emeli a hangulatot.
 Következő festménye, *Dobozi Mihály és hitve*, a legismertebb és legnépszerűbb képek egyike, a melynek méltán nagy hatása volt. De Székely megkapóan, nagyobb művészi valószínűséggel ábrázolja a csöndesebb, mélyebb, inkább elégtani érzéseket, mint az indulatok, a düh kitöréseit. 1866-ban festett híres, nagy képe, a *Mohácsi csata*, a melylyel a fiatal művész, a ki 1862-ben Pestre jött, a párisi Szalonban is szerepelt, szintén erről tesz tanúságot. Nem az utközetet magát festette meg, hanem annak végső epizódját, a nemzeti szerencsétlenségnek a király halálával való beteljesedését. Csak hátul látjuk még a végső küzdelmet: az előtérben minden csöndes, csak a megáradt patak sodorja tova a holttesteket. A nagy festmény részletei közül különösen szép a bal sarkokban levő csoport: az aggasztán, a ki elesett fiát gyászolva öleli magához. Olyan részlet, a melyből akárhány festő külön képet festett volna. Gyors egymásutánban keletkeztek további történelmi festményei: *Az egri nők*, *V. László és Czillej Ulrik, Thököly Imre menekülése Árva várából*, a melyek mindegyike más-más oldalról mutatja be a mester művészetét. *Az egri nők*, a hősies hazaszeretethez ez a pompás ábrázolása, csakhamar legkedveltebb képeink egyikévé lett. *V. László* képében főleg a festői finomságot csodáljuk. A világitásban való elmentét, a nagybátyja mellett árnyékban ülő szerencsétlen fiatal király gyönyörűen megrajzolt alakja, — míg a fényesen megvilágított teremben lenge leányok csábító táncza látszik, az elrendezés, a mesteri jellemzés, egyaránt megragadják figyelmünket. Thököly Imre képében a természet közvetlen tanulmányozásának a hatása érvényesül, a nélkül azonban,



Erdélyi legutóbbi fényképe után. SZÉKELY BERTALAN.